

ÓBUDAI EGYETEM
Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar
Terméktervező Intézet

A gombosi viselet újragondolva

OE RKK
2023.

Hallgató neve:
Hallgató törzskönyvi száma:

Maldrik Laura
T-3235/FI12904/R

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Óbudai Egyetem
Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar
Terméktervező Intézet

SZAKDOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Maldrik Laura

Szakedolgozat száma: [REDACTED]

Törzskönyvi száma: T-3235/FI12904/R

Neptun kódja: [REDACTED]

Szak: Ipari termék- és formatervező mérnöki (BSc)

Specializáció: Terméktervező specializáció (Enteriőr-textil, öltözk-kiegészítők)

A dolgozat címe: A gombosi viselet újragondolva

A dolgozat címe angolul: Redesign of the Gombos Traditional Costume

A feladat részletezése:

1. A gombosi népviselet jellemző ruhadarabjai, anyaghasználata, motívumvilága, díszítési megoldásai. Ütemterv.
2. Információgyűjtés és elemzés a 2023-as tavasz-nyári trendekről, a nemzetközi márkák, és tervezők vonatkozó kollekcióiból. Követelményjegyzék.
3. Egyéni koncepció megfogalmazása és 10 öltözből álló kollekció tervezése. Forma- és anyagmanipulációs kísérletek.
4. A kiválasztott három modell kivitelezése és szakszerű dokumentálása. 70 x 100 cm-es plakát készítése.

Intézményi konzulens neve: Hottó Éva Gabriella

Külső konzulens neve: Tajti Erzsébet

Munkahelye: Viseletkészítő egyetemi vállalkozó, Népi Iparművész

A kiadott téma elévülési határideje: 2025. 07. 01.

Beadási határidő: 2023. 05. 15.

A szakdolgozat: Nem titkos.

Kiadva: Budapest, 2023. 04. 24.

[Handwritten signature]

Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

[Handwritten signature]
belső konzulens

[Handwritten signature]
külső konzulens

ÓBUDAI EGYETEM

Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar
Terméktervező Intézet

HALLGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott hallgató kijelentem, hogy a szakdolgozat/diplomamunka saját munkám eredménye, a felhasznált szakirodalmat és eszközöket azonosíthatóan közöltem. Az elkészült szakdolgozatban/diplomamunkában található eredményeket az egyetem és a feladatot kiíró intézmény saját céljára térítés nélkül felhasználhatja, a titkosításra vonatkozó esetleges megkötések mellett.

Budapest, 20.....*23 május 14.*.....

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
1 A gombosi népviselet jellemzői	7
1.1 Gombos	7
1.2 A női viselet jellemzői	7
1.2.1 Anyaghasználat	12
1.2.2 Viselet változása az idők során	13
1.2.3 Díszítési megoldások	16
1.3 Ütemterv	17
2 Információgyűjtés és elemzés	18
2.1 2023 tavasz/nyár trend	19
2.2 Hazai márkák	23
2.3 Nemzetközi márkák	27
2.4 Követelményjegyzék	28
3 Egyéni tervezési koncepció, 10 öltözékből álló kollekció tervezése	32
3.1 Egyéni koncepció megfogalmazása	32
3.2 Anyagválasztás és anyagkísérletek	33
3.3 10 öltözékből álló kollekció tervezése	35
4 A kiválasztott három modell kivitelezése és szakszerű dokumentálása	40
4.1 Bori- modell	41
4.1.1 Külalakleírás	41
4.1.2 Modell és gyártmányrajz	41
4.1.3 Összeállítandó alkatrészek	41
4.1.4 Műveleti sorrend	42
4.2 Noémi- modell	47
4.2.1 Külalakleírás	47
4.2.2 Modell és gyártmányrajz	47
4.2.3 Összeállítandó alkatrészek	47
4.2.4 Műveleti sorrend	48
4.3 Radna- modell	53
4.3.1 Külalakleírás	53

4.3.2	Modell és gyártmányrajz	53
4.3.3	Összeállítandó alkatrészek.....	53
4.3.4	Műveleti sorrend	54
	Összefoglalás	59
	Summary.....	60
	Irodalomjegyzék	61
	Ábrajegyzék	63
	Táblázat jegyzék	69
	Melléklet jegyzék.....	70
	Mellékletek	71

Bevezetés

Gyermekkorom óta foglalkoztat az egyetemes művészet, művészeti korszakok, melyek kontinenseken íveltek át, izmusok, forradalmi irányok, melyek országokra, régiókra jellemző. Felkeltették érdeklődésem a kisebb csoportokra, törzsekre jellemző életforma, a népi hagyományok, az épített és teremtetett értékek. Ezek közül is a magyar népművészet hagyományos formája, a textilművészet mindig is közel állt a szívemhez. Amikor a szakdolgozatom témáját választottam, úgy éreztem, hogy legfontosabb feladatomban hagyományaink és néprajzi kincseink ápolása, értékeink örökítése megőrzése.

Kutatásomat azzal kezdtem, hogy megismerjem a mai Szerbia területén található településen elterjedt gombosi népviseletet. Azon belül is a női korosztály különféle viseleteit, ruhadarabjait (fejdísz, konty, főkötő, blúz, szoknya, kötény), a díszítési megoldásokat (hímzés, gyöngy, flitter, anyagfestés).

Kutattam több nemzetközi, hazai trendek, világmárkák kollekcióit is. Hasonlóságokat kerestem a magyar népviseletek és a XXI. századi viseletek között azzal a céllal, hogy olyan divatos ruhákat hozzak létre, amelyeket 2023-ban is lehet viselni, és a fiatalok számára is elfogadhatóak, kényelmesek legyenek, azonban hordozzák a gombosi hagyományokat, azok jegyeit. Módszereim: szakirodalmi dokumentum- és tartalom elemzése, helyszíni gyűjtőmunka, ruhák, szabásminták, anyagok, eszközök elemzése, interjúkészítés.

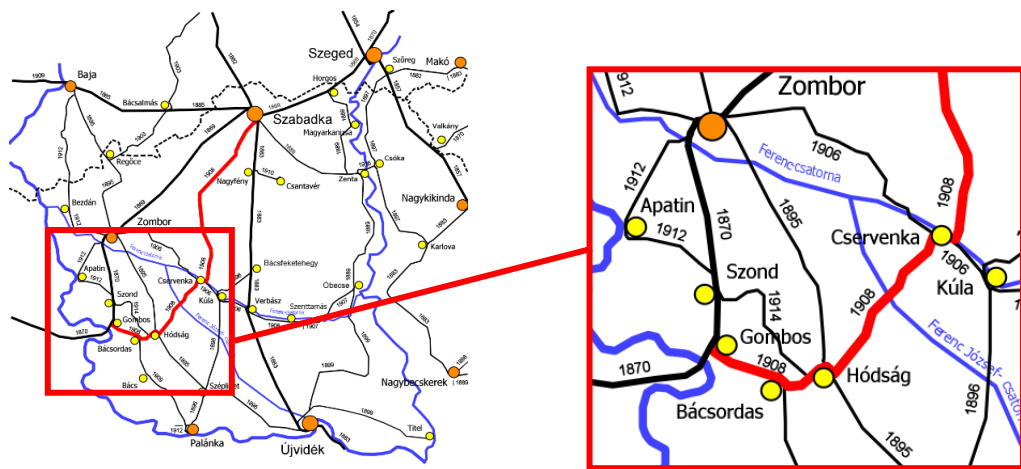
Kutatási tevékenységem során lenyűgöztek a motívumok és díszítési lehetőségei és a formák sokszínűsége. Azonban a továbbiakban szeretnék számos, más területekről származó hagyományos díszítési technikákkal kiegészíteni az ismereteimet, gyűjteményemet. Szeretném ezeket a több száz éves hagyományokat a modern világba átültetni, kicsit átírni, megfiatalítani és valami szépet és modernet alkotni, miközben megőrzöm a hagyományos értékeket, anyaghasználatot, formavilágot, tisztelegve a közösségek, az őseink előtt.

A kiválasztott néprajzi gyűjtésem, majd a kollekcióm célja, hogy néprajzi kincseinket megőrizzem és megismertessem azokat, hogy átdolgozva nagyobb, szélesebb fókuszba helyezzem, felelevenítsem népviseletünket. Napjainkban aktuális a rég és modern találkozásából keletkezett eszközök, tárgyak, viselt ruhák divatja. Tíz darabból álló kollekcióm az azoknak a hölgyeknek, nőknek ajánlom, akik érdeklődnek a hagyományok, viseletek iránt és megbecsülik, a kézzel készült igényes, kézművesség szépségét és értékelik az egyediségét. Mindenekelőtt olyan embereknek, akik szeretik az egyedi, de értékes részletekkel rendelkező és gondosan elkészített ruhákat.

1 A gombosi népviselet jellemzői

1.1 Gombos

A mai Szerbia területén található település neve a XIII. században Boldogasszonyfalva, vagy Boldogasszonytelke. Később a XVIII-XIX. században szerb hatásra Bogoja 1899-ig hivatalosan Bogojeva, majd Gombos. A települést Gombos formában, mint Bogojevához tartozó, 20-25 házból álló települést az 1860-as években említették először. A falusiak tudatában, a falu a Duna partján lévő Gombos István csárdájáról kapta a nevét. Szerb neve Bogojevo, Boldogasszony nevéből ered. (1.1. ábra) [1]

1.1. ábra Gombos település

1.2 A női viselet jellemzői

A gombosi viselet nagyon hasonlít a doroszlóihoz, szintűgy kidolgozott, tetszetős, díszes öltözet. Azonban a kettő nem azonos, néhány részleteiben különböznek egymástól. 1900-as évek elején a lányok és nők bokáig érő szoknyát, és többnyire sötétebb színűt hordtak. Később elterjedt a rövidült, fél lábszárig érő szoknya, aminek a tartását a több rétegű alsószoknyák adták meg. Jelenleg a szoknyák már térden felül érnek, a megmaradt alsószoknyákkal. (1.2. ábra)

Legalulra került a pöntő¹, aminek szerepe volt, hogy az alsó testet takarja. Ezen nem található díszítés. Erre került a négy, akár öt fodros szoknya is, melyek alja körbe lyukhímzéssel gazdagon díszített.

Végül az alsószoknyák tetején a díszes felsőszoknya, bársonyból, selyemből, különböző drága anyagokból készült. Alkalomhoz illően választották ki a kötényt. A szélét kézzel készített madeira vagy csipke díszítette. Gomboson fontos szerepet játszik a fehér

¹ pendely

harisnya a népviseletben, akárcsak a háromszög alakúra hajtott zsebkendő. Ezt a kendőt a kézben tarthatták vagy a derékban megkötött szoknyába tűzhatték. Ma már csak különleges alkalmakor viselik ezt az ünnepi viseletet. A férjhez menő lány haját befonták, és színes főkötőt adtak rá, amely fő dísz a gombosi népviseletnek. Az anyós varrja menyének az esküvőre.

Az inget fehér gyolcsból készítették, rövid, keskeny könyékig érő ujjú, lyukhímzéssel zárták a végét. Gyöngyház gombbal záródott az eleje, és a szoknyába tűrték.

A smizli fehér, gyolcsból készült, lyukhímzés és slingelés díszítette, elsősorban gallért helyettesített, de nyakékként is használták.

Több gyöngysort hordtak, amibe szalagot fűztek és hátul kötötték meg.

A pruszlíkot felső ruhadarabként viselték, mely egy elől szalaggal fűzött női mellény. Gazdagon díszítették hímzéssel, paszománnyal és pillangóval². [2]

1.2. ábra „Egy évszázad Gombos ünneplő népviselete tükrében” (1. számú melléklet)

A lányok voltak a falu díszei, ezért ők fehérbe és cifrába jártak. A nők 30-40 éves korukig még mindig „cifrát” viseltek, de fehér szoknyát már nem hordtak. A következő években barnát, azaz sötét színűket, olajzöld, sötétkék, fekete szoknyákat kezdtek viselni. Külön változtak a ruhadarabok, de megvolt az íratlan szabálya. Először a fehér selyem kötényt hagyták el, helyette piros, kék és zöldre változott. Aztán szinte egyszerre a szoknya, a fej- és vállkendő sötétebb lett. A korszak jelképévé vált a szoknya anyaga és mintája is. A ma

² flitter- elsősorban ezüst és arany színekben használták

is fennmaradt selyem, virágos dibet³ és a piros, bordó, lila és kék színű bársonyszoknyákat viselték. A selyem és bársonyszoknyákat 50 éves kor felett nem hordták. Ők sötét színű kangár⁴ vagy sötétzöld, barna, fekete cicc⁵, delin⁶ és szövetszoknyákat viseltek.

A szoknya színe és anyaga mellett az alsószoknyák száma és díszítése is fontos szerepet játszott. A lányok és a fiatal nők „nagy farra” jártak. Ahhoz, hogy a „far” nagyobb legyen „farszoknyát” viseltek a pendely és a fodros szoknyák között. A 30 éves kor felett már nem hordtak „farszoknyát” és az alsószoknyák száma is csökkent. 50 éves korukra pedig a pöntő felett már kettő vagy maximum három alsószoknyát hordtak. Nagykendőt minden korosztály viselte, melynek színe az életkor jelzésére, az anyaga pedig a különleges eseményekre és ünnepekre utaltak.

A lányok haját két copfba fonták koszorúba tekerve rögzítették a fejükön. Kezdetben pántlikát kötöttek, mely gyári előállítású virág vagy egyszínű szőtt szalag volt. Ezt alulról felfelé kötötték a fejtetőn masnira kötve. Később a pillangóval díszített változat vált népszerűvé a „Gyöngyösbokréta mozgalom” hatására. A második világháború után elérhetetlenné váltak a piacon a gyárilag előállított anyagok, így például a pántlikák is. Ezért otthon készítették el azokat szatén szalagra, amit gazdagon kihímeztek és flittereztek. A fejtetőn lévő masnit előre meghajtottak, majd így egy patenttal rögzítették össze. (1.3. ábra) (2. számú melléklet)

1.3. ábra Hímzett főkötő 1940-es évektől

A nők a házasságuk után már nem fonják be, hanem kontyba rakják hajukat. A férjhez menet közben „kötik be” a lány fejét tehát már kontyot tesznek a fejére főkötő helyett. A menyecskék fejdísz a legdíszesebb, a fityula farkán a rakott fodron a lógó nevezetű gyöngyök is elengedhetetlen része volt. (1.4. ábra) A hétköznapi fityulát egyszerűbb anyagokból készítették, és díszítése is szerényebb. (1.5. ábra) A hiánycikké vált anyagok

³ kasmír

⁴ kasmírhoz hasonló, de valamivel vastagabb gyári kelme

⁵ karton

⁶ könnyű pamutból vászonszövésből készült szövet

miatt fehér selyemből kezdték el készíteni, amire a gombosi rózsát hímezték, festették vagy akár pillangóval készítették el a motívumot. (1.6. ábra)

1.4. ábra Selyemszállal hímzett menyecske selyemkonty 1950-es évekből

1.5. ábra Középkorú asszonyi konty 1940-es évekből

1.6. ábra Flitterrel díszített újmenyecske konty 1980-as évekből

A smizli elengedhetetlen kiegészítője volt a lányok és asszonyok ünnepi öltözkédésének. Ez a fehér gyolcsból készült slingelt, kiegészítő ruhadarab, a gallért helyettesítette. (1.7. ábra) A nagylányoké azonban gazdagon fodrozódott is. Erre került az öt- hat féle gyöngysor. A lányokat, fiatal nőket a fehér, fényes, Szűz Mária aranyláncok illették. Amikor a nőknek gyermekeik születtek lemondtak az aranyláncokról és ahogy teltek az évek a gyöngyök egyre tarkább és sötétebb színűek lettek.

1.7. ábra 1950-es évektől használt smizli, nyakfodor

A különféle ünnepek, események tükröződtek a gombosi viseletben. A legszebb ünnepi ruhák kísérték a sírba a lányokat és fiatal nőket, akik fiatalon haltak meg. Gomboson fekete volt és ma is ez a gyász színe. Régebben, amikor a fiatal halottak temetésére mentek, a lányok színes ruhákat viseltek, mintha az elhunyt esküvői oltárához mentek volna.

Régen a menyasszonyok nem viseltek tiszta fehér ruhát. Fehér szoknyát, harisnyát, inget, ujjast, de kék kötényt, zöld kendőt és fekete cipőt vettek magukra. (1.8. ábra) Az arát a koszorú és a mellvirág különböztette meg a nagylányoktól, akik a legszebb ruháikban

érkeztek az esküvőre. 1950-es évektől változás történt, fehér selyembe tette le az esküjét a menyasszony. (1.9. ábra)

1.8. ábra Gombos, esküvői viselet 1938.02.08.

1.9. ábra Gombos, esküvői viselet 1961.11.18.

A nők az évszakok, nyár és tél változásától függően válogatták a ruhájukat. A legdrágább anyagból készült ruhadarabokat csak ünnepi alkalmakor viselték. A bársonyból, selyemből, dibetből készült ruhák igazi ünnepi ruháknak számítottak, míg a delinből, ciccből készültek kevésbé becses ruhadaraboknak tekintették az asszonyok. Karácsonykor az éjféli misén kendővel a fejükön jelentek meg, nagybőjt idején kékben, nagypénteken pedig feketében. A Mária-lányok minden esetben fehér ruhát viseltek a templomban.

Selyemből, bársonyból készítettek új ruhákat a nők minden nagyobb ünnepre, mint pl. húsvét, búcsú, karácsony. Ezek a ruhák voltak a ruhásszekrény legdíszesebb, legünnepélyesebb darabjai. Az öltözködésben is tükröződtek a társadalmi különbségek Gomboson. A lányok ruhájának anyaga, díszítettsége pedig a család gazdagságát tükrözi. A legdrágább vörös és kék színeket csak a gazdag nők viselhették. A szegény emberek anyagi helyzete nem tette lehetővé ezt a luxust, de ha valamilyen módon hozzáférhetett ilyen anyagokhoz, azt mégsem hordhatta, mert a faluban kinevették, kigúnyolták az íratlan szabályok miatt. A szegény lányok is szerettek szépen öltözködni és a családtagok mindent megtettek azért, hogy ezt biztosítsák. A gazdag lányok drágább anyagú szoknyában jártak, kötényük díszesebb, ingjük, pruszlikjuk, főkötőjük gazdagabban hímzettek voltak. Ez tükrözte a család anyagi helyzetét a faluban.

A divat hatása Gomboson az öltözködésben leginkább a szoknya hosszára volt hatással. Az 1900-as évek elején még bokáig értek a szoknyák, később lábszár közepig ma már pedig térd fölötti hosszúságúra rövidült. Az idősebb nők azonban megmaradtak a térd alá érő hosszabb szoknyáknál.

A kivetkőzés után legtöbben elhagyták viseletük hordását. Manapság már csak kevesen maradtak, akik őrizik az ünnepi szokásokat és viseletbe öltözködnek. [3]

1.2.1 Anyaghasználat

- Bársony
Ünnepi viseleti darabokat – fejrevaló kendőt, ujjast, pruszlikot, szoknyát, kötényt – készítettek belőle.
- Cicc- karton
Hétköznapi, félünnepi ujjasok, alsószoknyák, szoknyák kötények anyaga.
- Delin
Asszonyok félünnepi darabjai.
- Dibet- kasmír
Lányok és fiatal asszonyok ünnepi és félünnepi viseletei – fejkendők, pruszlikok, ujjasok, szoknyák – készültek.
- Kékfestő
Nagybőjti időszak és az idős asszonyok hétköznapi viselete (ujjasok, szoknyák, kötények).
- Gyócs- gyolcs
Fejkendők, smizlik, alsóneműk, alsószoknyák anyaga.
- Kangár
Asszonyok szoknyái készültek belőle.
- Mosóbársony- kordbársony
Téli időszakban viselt félünnepi viselet (ujjasok, szoknyák).
- Parget- flanel
Hűvösebb időben a hétköznapi viselet – ujjasok, alsószoknyák, szoknyák – anyaga.
- Szatén
Félünnepi viselet darabjai.
- Selem- selyem
Ünnepi viselet darabjai (kontyok, fejkendők, pruszlikok, ujjasok, szoknyák, kötények).

1.2.2 Viselet változása az idők során

Az 1900-as évek elején nyáron az ingvállas ruhák voltak divatosak. Az ing tetejére mellényt vettek, ami gyári anyagból készült. E fölé díszítésként selyemkendőt tekertek magukra. Az alsó ruha a pendellyel kezdődött, ami takarta az alsótestet, e fölé három- öt keményített alsószoknyát húztak, aljukat slingelés díszítette. Éppen ezért a felsőszoknya rövidebb volt az utolsó alsószoknyától, hogy kilátszódjon alóla.

Ebben az időszakban a szoknyákat bokahosszról lábszárközépig rövidítették. A szoknyával azonos hosszúságú volt a kötény. A lányok fehér és világos színű kötényt viseltek. Lábukat fehér pamutharisnya fedte, ami azonban csak térdig ért, onnan pedig harisnyakötővel rögzítették.

A rosszabb idő beköszöntével előkerültek az ujjasok, amiket béleletlen, később bélelt változatban hordták. (1.10. ábra) A hideg téli napokon nagy gyapjúkendőt kötöttek vállukra, fejükre pedig kendőt, lábukon vastag gyapjúharisnyát viseltek.

1.10. ábra 1933 év újévkor, ünneplő asszonyi öltözet

Az első Gyöngyösbokréta 1936-ban szerveződött meg, amikor is megjelent Gomboson a színpadi viselet. Megváltoztatta a mozgalmat az öltözetet, a szűk ujjú inget felváltotta a buggyos ujj. A falusi öltözködési szabályok enyhülésével elhagyták a smizlit, de az inggalléron lévő fodrok és lyukhímzések kárpótolták.

Az öltözet egyre mutatósabb, részletesebben kidolgozott lett, ami a flitterek és hímzések, valamint ezek kombinációja széleskörű használatában mutatkozott meg. (1.11. ábra)

A kötényre is nagy hatást tett a Gyöngyösbokréta mozgalom. 1950-es évektől a széleit slingelték, motívuma először a kalocsai mintákat utánozta, majd az évek alatt ebből

fejlődött ki a ma már híres gombosi rózsza, ami kezdetben 5-7 cm, mára pedig tenyérnyi méretű lett. (1.12. ábra)

1.11. ábra Első Gyöngyösbokréta 1936-ban

1.12. ábra Gyöngyösbokréta 1960-as évek elején

Lányok ünnepi ruházata. 1940-es évek elején megjelentek a buggyos ujjú ingek, amelyek gyorsan kiszorították a szűk ujjú ingeket az öltözetből. E felett drága anyagokból varrt pruszlíkot hordtak (1.13. ábra), ami tetejére még értékes selyemkendőt tekertek. (1.14. ábra) A szoknyák térd alá rövidültek, ekkor jelentek meg a hosszú szárú bugyogó, ami a pamutharisnyával az egész alsó végtagot takarta. Az alsószoknya alsó részénél kiszélesedett a slingelés. Ünnepélyes alkalmakkor a szoknya fölött selyemből vagy bársonyból készült világos díszes kötényt viseltek. A nyakfodor, a gyöngy- vagy aranyláncok és a zsebkendő továbbra is fontos részét képezték a viseletnek.

1.13. ábra 1940-es évek ünneplő lányok viselete

1.14. ábra 1946-os ünneplő lány viselete

A második világháború után a gyárilag előállított szövetek, különösen a selyem és a pántlikák, paszomántok elérhetetlenné váltak. Ennek következtében a gombosi népviselet elemeinek díszítési módja jelentősen megváltozott. A lányoknak a haját két ágba fonták és koszorú alakba rögzítették, házilag hímzett főkötővel vagy szalaggal kötötték körbe

fejükön. A buggyos ujjú ing még mindig népszerű volt a nyárias időkben, amely fölé egy piros selyem- vagy bársony pruszlíkot vettek, amelyet már elől és hátul is selyemfonallal hímeztek ki. A selymekendő használatát ebben az időszakban fokozatosan visszaszorították. Ennek oka az volt, hogy a változó piaci viszonyok miatt nehezen lehetett hozzájutni, illetve a díszes hímezéses pruszlíkot eltakarta. Az ünnepi harisnya fehér színű volt továbbra is. A három- öt alsószoknyából legalább kettő fodros volt, amelyet a nagy far eléréséhez használtak. Az alsószoknyák szegélyét díszítő lyukhímzések tenyérnyi nagyságúra nőttek. A felsőszoknyákon a ragyogó paszománt egyre elterjedtebb díszítési kellék lett. (1.15. ábra)

Ebben a korszakban a legjelentősebb változás a festett virágú selyemszoknya, ami először a félünnepi majd az ünnepi viselet részévé vált.

Az 1950-es évek közepétől az ara menyasszonytáncának meghatározó öltözéke volt. (1.16. ábra) Ugyanez történt a kötények terén is, ahol a selyem- és bársonykötényeket egy teljesen új típusú kötény váltotta fel. Ezek gyolcsból készült, szélei lyukhímzéses fodorral szegélyezett, és kalocsai motívumból átvett és átírt motívumokat hímeztek pamutszállal, amit élénk színű, virágos kasmírszoknyával viseltek. [4] [5]

1.15. ábra 1960-as évek lányok ünneplő viselete

1.16. ábra 1973.10.26-i esküvő, menyecske tánc

Mária-lányok

„Mélyre nyúlnak a Mária-kultusz gyökerei a történelmi Magyarországon. A különféle vallásbuzgalmi egyesületek, ezzel együtt a Mária kongregációk és a Mária-lány társulatok megjelenése az 1800-as évek végére és az 1900-as évek elejére tehető a térségben. Ebben az időszakban a Vajdaság harmincnyolc településén élt a Mária-lány hagyomány. A Mária-lányok tették ünnepélyesebbé a vallási eseményeket, a körmenetekben ők vitték a hordozható Mária-szobrot. Ez a kiváltságos feladatot kizárólag katolikus, elsősorban részesült lányok végezheték a férjhezmenetelükig. Hófehér ruhájuk Szűz Mária

tisztaságát hirdette és hirdeti még ma is két nyugat-bácskai településen, Gomboson és Doroszlón.”⁷ (1.17. ábra) [6]

1.17. ábra Mária- lányok öltözete 1961.07.03.-án

1.2.3 Díszítési megoldások

Az 1900-as évek közepén a gombosi ünnepi népviseletet egyedülállóvá teszi a hímzés mellett a selyemfestés. (1.18. ábra) [7]

Díszítések

- Anyagfestés
- Flitterek, gyöngyök
- Hímzés
- Szalagok

1.18. ábra Selyemszoknyák festése az 1960-as években

⁷ Vajdasági magyar ismeretterjesztő film, Mária lányok- DOROSZLÓ / GOMBOS – Szűz Mária képmására teremtve, MTVA- M5, 2019.08.16

1.3 Ütemterv

(1.1. táblázat)

1.1. táblázat ütemterv

	Január	Február	Március	Április	Május
Feladatpontosítás	X	X			
Célmeghatározás	X	X			
Témavázlat	X	X			
Gombosi viselet kutatása, irodalomkutatás		X	X		
Követelményjegyzék		X	X		
Kísérletezés		X	X		
Vázlatok, ötletek		X	X		
Modelltervezés			X	X	
Kivitelezés			X	X	
Végleges dokumentáció				X	
A teljes kézirat beadása					X
A kész, bekötött szakdolgozat leadása					X

2 Információgyűjtés és elemzés

„Divat: 1. átmenetileg uralkodó ízlésirány, szokásrendszer; olyan szociológiai és tömeglélektani jelenség, amely a hierarchikusan tagolt társadalomban a csoportok tagjai számára lehetővé teszi, hogy az utánzás révén szimbolikus eszközök (ruházat, hajviselet, modor, fogyasztási cikkek stb.) segítségével egymáshoz viszonyítsák magukat. Ez az összehasonlítás a régebbi korokban a társadalmi megkülönböztetés egyik megnyilvánulása volt. A tömegtermelés, a reklám korában viszont a ~ inkább sajátos kiegyenlítő és demokratizáló funkciót tölt be, ugyanakkor lehetővé teszi a meglévő szabályokon belül az uniformitásból való kilépést. – A változás iránti szükségletet a ~ körforgása elégíti ki. A „múlt világ” feltámasztott ~ja a nosztalgia.

2. szűkebb értelemben az öltözködési formák változása, amit egy-egy korszak szellemi és gazdasági központja irányít. A szónak ebben az értelmében vett ~ a szabott ruha elterjedésével, a →céhek kialakulásával párhuzamosan a 12. sz. második felétől követhető nyomon.” - /Magyar Nagylexikon/⁸

Divattervező szakemberek alakítják ki a divatot gazdasági és társadalmi folyamatok és igények elemzése alapján. Hatásuk a művészetek, környezet-, tárgy- és öltözködéskultúra minden területén, érvényesül, figyelembe veszik az igények és érdeklődés változását, majd ezek figyelembevételével egy adott időszakra meghatározzák a követendő divatirányzatot, a trendet. A divattervezés napjainkban tehát annyit jelent, mint közvetíteni az egyén és társadalom, a gazdaság és kultúra között. [8]

⁸ Magyar Nagylexikon hatodik kötet, Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 1998, 662-663. o.

2.1 2023 tavasz/nyár trend

A hideg téli hónapok után végre elérkezett a tavaszi-nyári szezon, ami mindig érdekesebb és figyelemfelkeltőbb a divat világában. A 2023-as évben igazán különös és merész darabok kaptak helyet a divatban.

A Pantone Intézet színszakértői tíz árnyalatot mutattak be 2023 tavaszi és nyári időszakára. (2.1. ábra) [9]

2.1. ábra 2023-as tavaszi/nyári londoni színpaletta

Ezek mellett még kaptunk öt színt, amik az alapvető klasszikusok közé tartoznak. (2.2. ábra)

2.2. ábra 2023-as tavaszi/nyári alapvető klasszikusok

2023 tavaszi/nyári divattrendek [10] [11] [12] [13]

Aszimmetrikus

Idén helyet kap az aszimmetrikus szabásvonal, ami hol a felső, hol az alsó egyik végtagot takarja, a másikat pedig engedi látszani. Típusai lehetnek kivágások, sliccek, ráncolt, húzott és átlapolt megoldások is. (2.3. ábra) (2.4. ábra)

2.3. ábra Alexander McQueen, Spring 2023

2.4. ábra Ralph Lauren, Spring 2023

Fény és csillogás

A metál, ezüst csillogó ruhadarabok elsősorban a téli szezonban kapnak helyett, az esti partikon, szilveszter éjjelén. (2.5. ábra) (2.6. ábra) Idén azonban a tavaszi/nyári trend egyik kiemelkedő részlete.

2.5. ábra Givenchy, Spring 2023

2.6. ábra Dolce & Gabbana, Spring 2023

Áttetsző részletek

Az áttetsző anyagoknak köszönhetően kisebb, nagyobb bőrfelület láthatóvá válik. A ruha lehet teljes egészben áttetsző, de egyes részletei, például az ujjmegoldásai érdekessé teszik a modellt. Az egyes daraboknál a fehérneműk különös hangsúlyt kapnak, és egy kis bátorságra is szükséges, hogy utcán is tudjuk viselni azokat. (2.7. ábra) (2.8. ábra)

2.7. ábra Miu Miu, Spring 2023

2.8. ábra Victoria Beckham, Spring 2023

Bő nadragok

2023-as tavaszi/nyári divatheteken a divatházak előszeretettel használták a kollekciójukban a bő szabású nadragokat. (2.9. ábra) (2.10. ábra) A sztárok által viselt ruhadarabok az évek során igen népszerűek lettek a hétköznapi divatban is.

2.9. ábra Christian Dior, Spring 2023

2.10. ábra Hermès, Spring 2023

A zöld ruha

A Pantone színpalettáján is megjelenő zöldeket és árnyalatait felhasználták és összekapcsolták a nőies testhezálló maxi ruhákhoz. (2.11. ábra) (2.12. ábra) Olyan ruhák születtek, amik a nyári rendezvények előkelő darabjai lesznek.

2.11. ábra Givenchy, Spring 2023

2.12. ábra Victoria Beckham, Spring 2023

Farmert farmerrel

A farmer az, ami elengedhetetlen és örök darabja az alapruhatárnak. Ebben a szezonban is találkozhatunk a denim-on-denim, vagyis a farmer-farmerral trenddel. Az előző években a különböző színű, textúrájú anyagok kombinálásával jött létre az öltözet, ez a 2023-as évben letisztult és azonos színű, anyagú nadrágok, szoknyák, blúzok, kabátok összeválogatásából épül fel egy teljes szett. (2.13. ábra) (2.14. ábra)

2.13. ábra Burberry, Spring 2023

2.14. ábra Christian Dior, Spring 2023

2.2 Hazai márkák

Kriston Gitka

A Kriston Gitka márkát 2012-ben alapította Kriston Gitka. A hagyományoknak új külsőt ad, kényelmes érzést viselés közben és egyedi kifejezőmódot. Nagy értéknek tartja a magyar hímzés- és motívumtípusokat. Szeretné bemutatni márkáján, hogy a hímzés, egy hímzett ruhadarab vagy kiegészítő mennyire különleges, és hogyan kell életre viselőjén. Alkotásaiban szeret szokatlan dolgokat létrehozni, amelyek a múltra emlékeztetik az embereket. Olyan ruhák készítésére törekszik, amire az emberek emlékezni fognak, szeretik és szívesen viselik.

Kézzel hímzett női ruhákat készít, amelyek elbűvölőek, egyediek, azonban mégis a mindennapi ruhatárba beilleszthetők és hordhatók. A részletekre való odafigyelés kulcsfontosságú számára. Az egyediségre törekszik, ugyanakkor a hagyományok megőrzésére is, amik a kifinomult egyéniséget fejezik ki. (2.15. ábra) [14]

2.15. ábra Ruhadarabok hímzett részletekkel

Meyke

Molnár-Madarász Melinda alapította a Meyke márkáját. Haute-couture és pret-à-porte ruhákat készít a mai modern nők számára. Kalocsa, Matyó, Kalotaszeg és Torockói tájegységek népviseleteit kutatja, majd azokból egy-egy részletet felhasználva alkotja meg hordható kollekcióit.

A hagyományok megőrzését, nemcsak a népviselet díszítő- és motívumkincsei beépítésével, hanem a viseletek szerkezetét, kialakítását, értékét is fontosnak tartja. Kollekcióival célja a hagyományok megőrzése mellett, azok átadása, a múltunk megismerése és megismertetése. (2.16. ábra) (2.17. ábra) [15]

2.16. ábra Matyó kollekció

2.17. ábra Torockó kollekció

Romani design

Az első roma divatstúdió 2010-ben nyílt meg Magyarországon Romani design néven, tevezői Varga Erika és Varga Helena. Céljuk, hogy a minőségi, kézzel készített designtermékekkel segítsék elő a roma emberek társadalmi helyzetét. Nemzetközi szinten az első olyan sikeres márka, ami tudatosan kifejezi a roma és magyar kultúra kapcsolatát.

A Romani design a cigány viselet hagyományait és annak motívumait helyezi kortárs összefüggésbe. A márka, tevékenységén keresztül a magyar és a Kárpát-medence viseleti kultúra részét képező cigány népviseleti örökséget teszi elérhetőbbé és ismertebbé.

Feladatuknak tekintik, hogy ezt a hagyatékot megőrizték és a mai fiatalok számára továbbadják. (2.18. ábra) (2.19. ábra) [16]

2.18. ábra SS2015- My Identity My Freedom

2.19. ábra SS2018- Heart

Örökkék

Az Örökkék márkanév alatt forgalmazott termékek 100%-ban magyar gyártásúak, ezzel céljuk, hogy a 21. századba is ismerje mindenki a kékfestést. A cég vezetője Széki Gabriella, formatervező Farkas-Széki Judit. A kékfestő hagyomány inkább a múlté, mint a jelené már. Egyre kevesebb műhelyben található meg. Az eredeti technológiát és nyomódúcokat alkalmazva készítenek ruhadarabokat és ajándéktárgyakat. Az Örökkék minden egyes darabja eredeti, hétköznapi viselet, pólók, felsők, ruhák.

Farkas-Széki Judit termék- és formatervező, kivett néhány motívumot az eredeti mintakincsből és átdolgozta, újra gondolta azokat. A mintázás továbbra is kézzel történik

náluk, az EU-s szabványnak megfelelően. A Reform kollekció a hagyományokban gyökerező mintákat eleveníti fel a modern korban. (2.20. ábra) (2.21. ábra) [17]

2.20. ábra Everblue Heritage női kámszás

2.21. ábra Everblue Reform női hagyamaruha

Örökség Alkotóműhely

2008-ban alakult Örökség Alkotóműhelyben olyan ruhákat terveznek, amik korszerűek, természetes anyagokból készülnek és a magyar díszítőmotívumokat kézi hímzéssel varrják a ruhákra. Az egri alkotóműhely vezetője Katrics Krisztina.

A blúzok, övek, kabátok a hímző asszonyok fáradságos kézi munkája által készülnek. Az így készült ruhák viselőjüknek hitet ad és egyben azt közvetíti mások felé is. Méltóságot és tartást adnak és követelnek. A motívumokat digitalizálják és gépi hímzéssel is feldolgozzák összekapcsolva a múlt és a jövő technológiáját. Céljuk, hogy a kézművességnek kreativitást és piaci jelenlétet adjon. (2.22. ábra) (2.23. ábra) [18]

2.22. ábra Fekete-fehér ruhák

2.23. ábra Színes ruhák

2.3 Nemzetközi márkák

Kenzo

1970 tavaszán mutatta be első kollekcióját Kenzo Takada, aki fiatal japán divattervezőként 1964-ben megvett egy egyirányú jegyet Európába. Később Párizsban nyitott egy üzletet Jungle Jap néven, ahol a saját terveit árulta. Ruháira nagy hatással volt a Japán kultúra. Majd az 1976-ban nyitott üzletét Kenzo néven nevezte el. Kollektói és bemutatói mindig drámai megjelenést biztosítottak. 1980-tól parfüm termékekkel is bővült a kínálata. Takada 1999-ben nyugdíjba vonult és a Kenzo márká divattervezői Roy Krejberg és Gilles Rosier lettek. 2011-ben Humberto Leon és Carol Lim amerikai tervezők kerültek a márkához. (2.24. ábra) [19]

2.24. ábra Kenzo, Párizs, tavasz 2003

Desigual

A céget 1984-ben alapította Thomas Meyer, központja Barcelonában található. Elsőként használt farmerokat vágott szét, majd a darabokat összevarrta és azokból készített dzsekit. Rengetegen kezdték el megvásárolni ezeket a ruhákat. A következő évben indította el a Desigual márkát. A színes nagy és kis virágminták, geometriai formák, aszimmetriák, és a patchwork technika teszi különlegessé és egyedivé a Desigual kollekció ruhadarabjait. (2.25. ábra) (2.26. ábra) [20]

2.25. ábra Farmerdzseki himzett díszítéssel

2.26. ábra Virágmintás női midi ruha

2.4 Követelményjegyzék

(2.1. táblázat) (2.2. táblázat)

A ruházati cikkekkel kapcsolatosan ugyanúgy vannak bizonyos követelményeink, mint más termékekkel szemben. Ezek különböző kategóriákba sorolhatók, amelyek közül az első az alapfunkciók. A ruházat alapfunkciói a védelem, az esztétika és az azonosítás. Ezek a funkciók minden ruhadarabban jelen vannak, de különböző arányban. A másodlagos funkciókat maga a ruhadarab és mi magunk is meghatározzuk, néha öntudatlanul. Az alábbiakban szeretném bemutatni azokat a követelményeket, amelyeket az általam tervezett kollekcióval szemben támasztottam.

Kényelem

A kényelem nagyon fontos az alkalmi ruházat estében. Gondoskodni kell arról, hogy viselőjének ne okozzon nehézséget a járás és az öltözetben kényelmesen tudjon ülni. A ruházat nem lehet túl nehéz. Olyan anyagokat kell választani, amelyek kényelmet biztosítanak. Amennyiben technikailag megvalósítható, a bőrrel érintkező területeken bélést kell használni. Fontos, hogy a ruhadarab anyaga kellően rugalmas legyen, hogy lehetővé tegye a hosszan tartó viselést és hogy ne gyűrődjön a viselés során.

Tisztíthatóság és kezelhetőség

Napjainkban a technológia gyors fejlődésének köszönhetően számos különböző típusú anyag áll rendelkezésre. Fontos, hogy a könnyű kezelhetőség és tisztíthatóság érdekében egy öltözetben belül azonos vagy hasonló anyagokat válasszunk. Az alkalmi viselet általában nem egyszer használatos ruhadarab, ezért a könnyű tisztíthatóság és a tartósság nagyon fontos.

Megfizethetőség

A jó minőségű, tartós és kényelmes viseletű szöveteknek magas ára van, de még itt is több árkategória létezik. A legfontosabb, hogy megtaláljuk a középutat az elvárások és a megfizethető ár között és ebben fontos szerepet játszik a célcsoport.

Kombinálhatóság

Az öltözkénekn minden szempontból variálhatónak kell lennie. A több ruhadarabból álló öltözetek jobban kombinálhatók esetleg más ruhadarabokkal is, így viselőjének változatosabb megjelenést biztosítanak.

Nőiességet kifejező

A nőiesség kifejezése fontos a nők számára, ezért az alkalmi ruházatnak ezt kell tükröznie. Jellemző a derékvonal hangsúlyozása, mivel a legtöbb testalkat esetében ez a legkarcsúbb kerületméret, ehhez célszerű bő vagy lefelé bővülő szoknyákat, nadrágokat társítani. A könnyű anyagok használata lágyabb, légiesebb, nőiesebb megjelenést biztosít.

Mai divatnak megfelelő hagyományörzés

Nem könnyű egyensúlyt teremteni az aktuális divat és a hagyomány között. Az alkalmi ruhákat újra és újra viselni fogják, ezért fontos, hogy a divatos stílusjegyeket kiiktassuk. A legtöbb esetben a nők érdeklődnek a divatirányzatok iránt, de csak azt követik, ami tetszik nekik, és általában be tudják építeni a saját stílusukba.

2.1. táblázat Követelményjegyzék magyarázata

Követelményjegyzék magyarázata	
Minősítés	alap
	szint
	óhaj
Súlyozás (szinten belül)	1-5 (5- a legfontosabb)
Fontosság	I-V (V- a legfontosabb)

2.2. táblázat Követelményjegyzék

Követelmény típusok	Minősítés/ Súlyozás/ Fontosság	Megjegyzés
Teherbírás	V	
szövet teherbírása	alap	statikus és dinamikus terhelésnek is ellenáll
varratok teherbírása	szint/5	statikus és dinamikus terhelésnek is ellenáll
kellékek (cipzár gomb) teherbírása	szint/5	statikus és dinamikus terhelésnek is ellenáll
Méret	V	
antropometriai méretek figyelembevétele	alap	a megrendelő méreteihez igazodik
a ruha mérete ne gátolja a járást, ülést	alap	túl bő, hosszú vagy a túl szűk ruhadarabok
Anyag	IV	
szervezetre nem káros	alap	szervezetre káros festékanyagok nem oldódnak ki használat közben
kis önsúly	szint/3	könnyű alapanyagok
környezeti hatásokkal szembeni ellenállóság	szint/4	pl. napsugárzás, mosás hatására nem veszít színéből
tisztíthatóság	alap	otthon/tisztítóban tisztítható
minőség ár-érték arány	szint/5	
olcsó	óhaj	
Geometria	IV	
ergonómikus kialakítás	alap	
könnyű fel- és levétel	alap	pl. nincsennek olyan részek, amibe be tud akadni
Szín	III	
divatos színek használata	szint/1	
Biztonság	V	
takarjon minden intim testrészt	alap	

Ergonómia	V	
gombok, cipzárokhoz könnyű hozzáférhetőség	szint/5	könnyű fel- és levétel
kényelmes hordhatóság	alap	
Esztétika	IV	
nőies kialakítás	szint/5	kihangsúlyozza a női alakot
kombinálhatóság	szint/4	a darabok külön-külön más ruhadarabokkal is hordhatók

3 Egyéni tervezési koncepció, 10 öltözből álló kollekció tervezése

Gomboson a gyűjtés során lehetőségem nyílt, hogy a régi népviseletüket felvehessem. (3. számú melléklet) A tervezések előtt elkészítettem három gombosi viseletet, így jobban megismerhettem az egyes öltöződarabokat.

Elsőként egy hétköznapi fehér- piros babos szoknyát varrtam, melynek díszítése két soros piros szalag, alján pamut csipke, fehér húzott aljú köténnyel. A felsője fehér blúz, madeira csipkebetétekkel, smizlivel. Készült hozzá pöntő és négy darab alsószoknya. (3.1. ábra)

A következő egy ünnepi, sárga brokát öltözet, mely egy ujjasból (hosszú ujjú, kívül hordható blúz), egy szoknyából és egy kötényből áll. A szoknya díszítése az alján hajtogatott szalag és a rávarrt két soros szalag. A kék kötény szélét légcipke díszíti. Készült hozzá pöntő és négy darab alsószoknya. (3.2. ábra)

A harmadik egy újabb kori fehér színű menyasszonyi öltözet. Az ujjason fehér csipke díszítések találhatóak. A szoknyán két soros fehér szalag, az alján hajtott fehér szalag kapott helyet. A köténye egyszerű fehér, díszítése a szélén található pamut csipke, az elején pedig a felsőn is használt csipkék díszítik. A menyasszonyi öltözethez tartozó fejdísz és mellvirágot Kovács Erzsébet készítette Temerinben. Készült hozzá pöntő és négy darab alsószoknya. (3.3. ábra)

3.1. ábra Fehér- piros babos hétköznapi viselet

3.2. ábra Sárga brokát ünnepi viselet

3.3. ábra Fehér menyasszonyi viselet

3.1 Egyéni koncepció megfogalmazása

A divat gyakran utal a népművészetre és a népviseleti formákra, ugyanakkor a divat is hatással van a népviseletre. Alkalmi kollekcióm a gombosi népviselet formái és

motívumai ihlették. A formák kialakításában és a színválasztásban az egyszerűsége törekszem, a népviselet hangulata pedig elsősorban a ruhadarabok anyagában és díszítésében tükröződik.

A célom egy 10 darabból álló női modern alkalmi ruha kollekció tervezése. A kényelem nagyon fontos egy alkalmi ruha esetében. Ezért a bőrrel érintkező anyagok kiválasztásakor különös figyelmet fordítottam arra, hogy olyan anyagokat részesítsek előnyben, melyek kényelmesek, és jó közérzetet biztosítanak. A kollekcióm célja, hogy az öltözetek szabásvonalai, sziluettjük által kifejezzék a nőiességet. Célcsoportom a 20 és 40 év közötti hölgyek.

3.2 Anyagválasztás és anyagkísérletek

A gombosi népviselet rengeteg színt és alapanyagot kínált fel a tervezéskor, de ezekből három fő dolgot emeltem ki. Elsősorban a híres rózsza motívumot szerettem volna megjeleníteni. Ehhez találtam egy nyomott mintás organza anyagot. (3.4. ábra) A második fő kérdés az anyag színe volt. Végig követve a ruhadarabok változását az idők során, a fehér szín az, amely a lányok és fiatal asszonyok félünnepi, ünnepi viseleteit jellemzi. (3.5. ábra) Végül egy szövésében mintázott brokát anyagot választottam, ezzel is a viselet anyagait szerettem volna átemelni a mai korba. (3.6. ábra) E három anyaggal kezdtem el a kollekció tervezést.

3.4. ábra Mintás organza anyag

3.5. ábra Rugalmas szállal készült brokát anyag

3.6. ábra Brokát anyag

Vizsgálatom célja, hogy megtaláljam a megfelelő alapanyagokat és kellékeket a ruhák elkészítéséhez. Kísérleteznem kellett, hogy lássam, megvalósítható-e az általam elképzelt díszítési megoldás.

Első lépésként különböző alapanyagokon a festéssel történő díszítéssel kísérleteztem. Szerettem volna megjeleníteni a gombosi rózsza motívumot az eredeti viselet alapján. A Deka Permanent textilfestéket használtam.

Az első próbálkozást nyomott mintás organza anyagon végeztem el. (3.7. ábra) A nyomott felületen szép és tartós a minta, azonban a minták közé festett részekben nem tapadt meg megfelelően a festék, a ritka szövésű anyagon, ezért mosás során átmosta a víz, így lepergett a festék. (3.8. ábra)

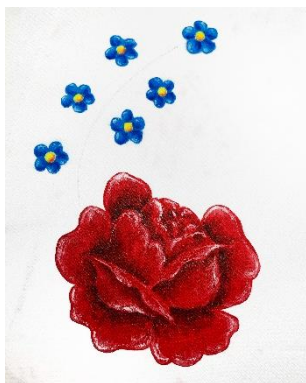

3.7. ábra A nyomott mintás organza anyagfestés előtti- utáni képe

3.8. ábra Mosás utáni képek

A továbbiakban brokát, selyem és pamut anyagokkal próbálkoztam, melyekre könnyen és szépen lehetett virágmintákat festeni. Száradás után vasalással rögzítettem a festéket. Mosógépben történő mosás után is tartós maradt a minta mindegyik anyagon. (3.9. ábra) (3.10. ábra)

3.9. ábra Selyem anyagfestése

3.10. ábra Brokát anyagfestése

A gombosi viseletben gyakran használtak fényes selyemfonalat, elősorban a pruszlíkok elején és hátán található motívumok hímzésénél, illetve a főkötőknél.

Az ingek elején található mintákat pamutfonallal készítették el.

A kontyoknál jellemző volt a díszítő fonalak használata, főként ezüst és arany színekben. Az 1950-es évektől a hímzések köré kerültek plusz flitter díszítések. 1980-tól pedig átvette a pillangó a hímzést.

Egy alap hímzés tudással, ezüst díszítőfonal és flitterek segítségével elkészítettem egy 1950-es évekbeli menyasszonyi konty motívumát. (3.11. ábra)

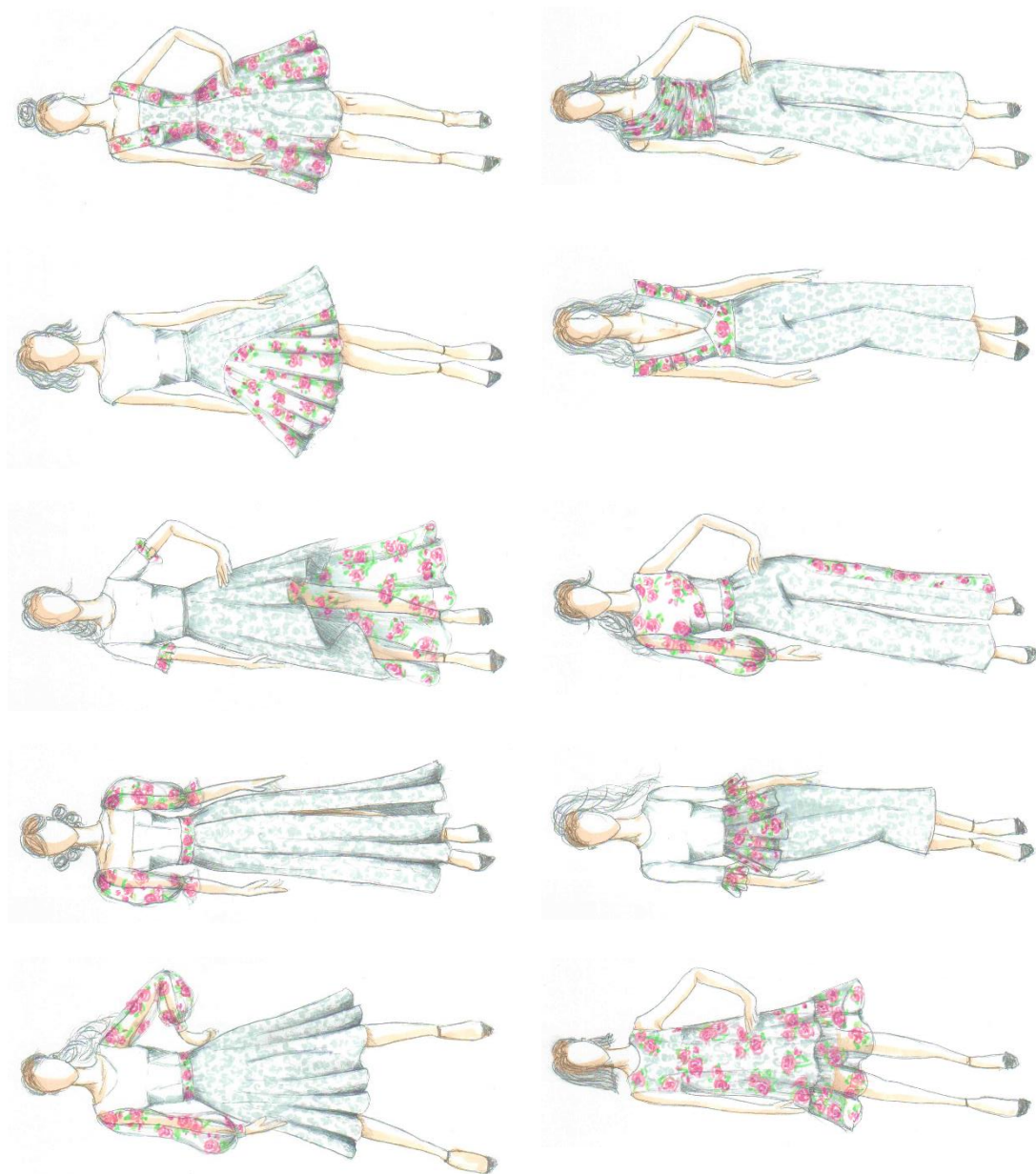

3.11. ábra Menyasszonyi konty motívum elkészítve

3.3 10 öltözből álló kollekció tervezése

A fő inspiráció, ami segített az alkalmi ruhák megalkotásában, a gombosi népviseletben rejlik. Mindig is érdekelték a hagyományok, és a szakmai gyakorlatom alatt lehetőségem volt többet megtudni a gombosi népviseletről. Az is inspirált, hogy a nagy nemzetközi márkák tervezői is sokszor merítettek már ihletet a nemzetek, népcsoportok hagyományaiból. Az alábbiakban néhány részletet és formai elemet szeretnék ismertetni, amelyeket a kollekcióm tervezésénél felhasználtam.

A hagyományos szabásvonal egyszerűségét a kortárs divat formális elemeivel egészítettem ki és a ruhadarabok záróelemeit (gombok, húzózárok) a modern kényelem és praktikum szem előtt tartásával helyeztem el. Tekintettel arra, hogy általában a népviseleteket - így a gombosi viselet is - a derekat hangsúlyozó sziluettel készítik, így ezt a megoldást én is beleépítettem a kollekciómba. A blúzok tervezésénél figyeltem a felvételét segítő szabásvonalak és záródási megoldások elhelyezésére.

3.12. ábra 10 öltözékből álló kollekció

3.13. ábra 1. modell

3.14. ábra 2. modell

3.15. ábra 3. modell

1. modell (3.13. ábra)

Két részből álló női alkalmi ruha. Testhezálló felső bélelt, lefelé bővülő ujja kezelőben záródik. A felsőrész háta közepe cipzárral záródik. A szoknya 4 részből szabott, lábszárközépig ér, lefele bővülő sziluettű, háta közepe rejtett cipzárral és gombbal záródik. Az öltözethez tartozó külön öv díszítése kézi festés.

2. modell (3.14. ábra)

Női, két részből álló alkalmi öltözet. A testhezálló bélelt blúz, puffos ujjú, a felső része tüll betéttel készül. Bal oldalán rejtett cipzárral és háta közepén a tüllrész egy gombbal záródik. A szoknya A- vonalú, földig érő. Elején hasítékkal, háta közepébe rejtett cipzárral és gombbal záródik. Az öltözethez tartozó külön öv díszítése kézi festés.

3. modell (3.15. ábra)

Két részből álló öltözet. A felső egy testhezálló szűk ujjú blúz, az ujjai végén organza fodor található. A szoknya egy lefelé bővülő aszimmetrikus brokát anyagból készül, alatta az organza egészíti ki a földig érő hosszát.

3.16. ábra 4. modell

3.17. ábra 5. modell

3.18. ábra 6. modell

4. modell (3.16. ábra)

Blúzból és szoknyából álló alkalmi öltözet. A felső rész egy testhezálló ejtett vállú brokát felső. A körszoknya aszimmetrikus kivágású, melyet organza anyag egészíti ki.

5. modell (3.17. ábra)

Egyrészes, ujjatlan női alkalmi ruha, fehér brokát anyagból, oldalrészein organza díszítéssel. Alapja egy hosszanti szabásvonalakkal tagolt testhezálló felső rész és egy körszoknyából álló alsórész. A háta közepén húzózárral záródik. A ruha felső oldalrészei organza anyaggal díszítettek. A szoknyarészen az oldalsó organza betét a derékrészbe befogott, lefelé szabadon mozog a két anyagréteg.

6. modell (3.18. ábra)

Egyrészes, kétrétegű, ujjatlan, térdig érő ruha. A testhezálló, brokát alsórész térd fölé ér. Felette organza anyagból egy mellvonaltól lefelé bővülő, A vonalú, alján fodros felső réteg helyezkedik el. Hátul nyakrészen gombbal záródik.

3.19. ábra 7. modell

3.20. ábra 8. modell

3.21. ábra 9. modell

3.22. ábra 10. modell

7. modell (3.19. ábra)

Két részből álló, háromnegyedes ujjú női ruha. A testhezálló felsőrész brokát anyagból készül, szűk ujjá végén és a blúz alján organza fodorral díszített. A szoknya egyenes szabású szoknya, háta közepén hasíték található.

8. modell (3.20. ábra)

Egy blúzból és egy nadrágból álló női alkalmi öltözet. A bélelt felsőrész brokát anyaga mintás organzával díszített, bélése batiszt. Az aszimmetrikus felső jobb oldala hosszú ujjú, bal oldala ujjatlan. Az ujj lefelé bővül, alsó bősége ujjapántba fogott. A nadrág egyenes szárú, baloldalán rejtett cipzárral és gombbal záródik. A bal szárán elhelyezett betétrész mintás organza anyaggal díszített. Az öltözethez egy külön öv is tartozik, mely kézi festéssel díszített.

9. modell (3.21. ábra)

Női, ujjatlan overáll. A felsőrész „V” nyakkivágású, két oldalt, válltól derékig érő organza fodorral. A derékrésze ívesen szabott, kézi festés díszíti. A nadrág egyenes szárú, oldalán rejtett cipzár a karöltőig helyezkedik el.

10. modell (3.22. ábra)

Női alkalmi két részből álló öltözet. A felsőrész aszimmetrikus, félvállas megoldású. Alapja fehér brokát anyag, amit ráncolt organza anyag díszít. Bal oldalon rejtett húzózárral záródik. A nadrág egyenes szárú, oldalán rejtett cipzárral és gombbal záródik.

4 A kiválasztott három modell kivitelezése és szakszerű dokumentálása

A tervezett tíz öltözékből álló kollekciónak három együttes került kiválasztásra. Olyan darabokat választottam, amik legjobban képviselik a kollekció gondolatiságát és jellemét. Úgy gondoltam két részes együtteseket választok, hozzájuk egy-egy szoknya és nadrág alsórésszel.

Kiválasztásra került az 1. modell, 2. modell és 8. modell, amelyek Noémi, Radna és Bori elnevezést kapták.

Méretvétel után a szabásminta megszerkesztését követi az alkatrészek kiszabása, a darabok összeillesztése, majd a díszítés. A ruhadarabok egyéni méretekre lettek elkészítve. (4.1. táblázat)

4.1. táblázat Méret táblázat

		Bori	Noémi	Radna
	megnevezés	cm	cm	cm
tm	testmagasság	183	165	163
mk	mellkerület	89	98	101
dk	derékkerület	70	87	75
csk	csípőkerület	100	111	104
eh	eleje hossz válltól derékig	45	37	47
hdh	háta hossz 7.cs-tól derékig	45	43	41
rv	rövid váll	14	14	15,5
hsz	hátszélesség	33,6	34	33,6
nh	nadrág hossza deréktól	114	-	-
szh	szoknya hossza deréktól	-	75	89,5

4.1 Bori- modell

4.1.1 Külalakleírás

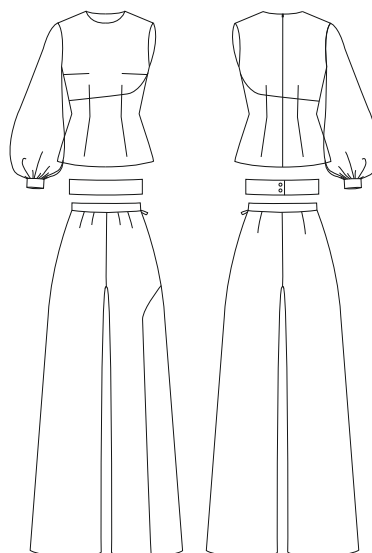
Egy blúzból és egy nadrágból álló női alkalmi öltözet. A bélelt felsőrész brokát anyaga mintás organzával díszített, bélése batiszt. Az aszimmetrikus felső jobb oldala hosszú ujjú, bal oldala ujjatlan. Az ujja lefelé bővül, alsó bősége ujjapántba fogott. A nadrág egyenes szárú, baloldalán rejtett cipzárral és gombbal záródik. A bal szárán elhelyezett betétrész mintás organza anyaggal díszített. Az öltözethez egy külön öv is tartozik, mely kézi festéssel díszített.

4.1.2 Modell és gyártmányrajz

(4.1. ábra) (4.2. ábra)

4.1. ábra Bori- modell rajz

4.2. ábra Bori- modell gyártmányrajz

4.1.3 Összeállítandó alkatrészek

Mintás organza anyag:

- 1 db eleje
- 2 db háta
- 1 db nadrág baleleje betétrész
- 1 db ujj
- 1 db ujjapánt

Rugalmas szállal készült brokát anyag:

- 1 db eleje
- 2 db háta

Vékony batiszt anyag (felső bélése):

- 1 db eleje
- 2 db háta

Brokát anyag:

- 2 db nadrág eleje szár
- 2 db nadrág háta szár
- 1 db derékpánt
- 1 db öv

Ragasztó bevonatos közbélés:

- 1 db kezelő
- 1 db derékpánt
- 2 db cipzár helye (felső)
- 2 db cipzár helye (nadrág)

Kellékek:

- 1 db 54 cm műanyag fehér bontható cipzár
- 1 db 20 cm műanyag fehér rejtett cipzár
- Amann Belfil-S 120 fehér színű ipari gépi varrócérna
- Madeira monofil átlátszó fehér (clear) cérna No. 40
- 3 db 12 mm ciklámen füles gomb
- Flitter
- Gyöngy
- Deko Permanent textilfesték (citrom, kármin, kék, zöld, fehér)

Varráshoz használt gépek:

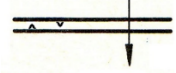
- Huroköltésű varrógép
- Három fonalas szegővarrógép
- Háztartási varrógép

4.1.4 Műveleti sorrend

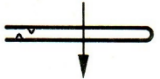
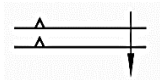
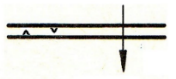
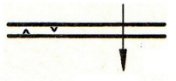
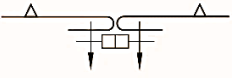
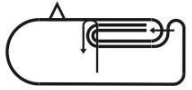
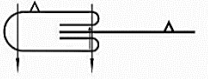
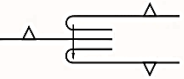
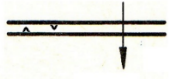
(4.2.- 4.4. táblázatok)

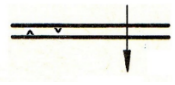
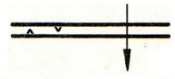
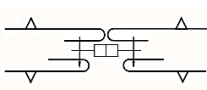
4.2. táblázat Bori- modell felső műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:		Bori- modell felső	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a háta középvonal mindkét oldalára	vasaló	
2.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a kezelőbe	vasaló	

3.	Ujjapánt elkészítése	vasaló	
4.	Ujjapánt szélének összevarrása	huroköltésű varrógép	

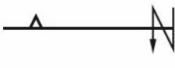
Összeállító műveletek:**Bori- modell felső**

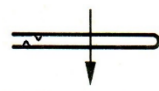
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta szűkítő megvarrása a felsőn és a bélésen egyaránt	huroköltésű varrógép	
2.	Szűkítő elvasalása, a felsőn az oldala felé, a bélésen a közepe felé	vasaló	
3.	Eleje és háta oldalára a rózsás anyag felvarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Eleje és háta oldalrész összevarrása, felsőn és bélésen külön-külön	huroköltésű varrógép	
5.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
6.	Eleje és háta összevarrása a vállán, felsőn és bélésen külön-külön	huroköltésű varrógép	
7.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
8.	Háta közepébe cipzár varrása	huroköltésű varrógép	
9.	Ujja összevarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	
10.	Ujja alja beráncolása	huroköltésű varrógép	
11.	Ujjapánt felvarrása az ujja aljára	huroköltésű varrógép	
12.	Ujja bevarrása a karöltőbe	huroköltésű varrógép	
13.	Nyakkör összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	
14.	Egyoldalra vasalás	vasaló	

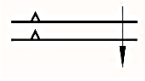
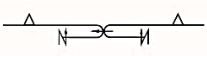
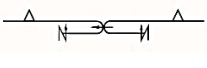
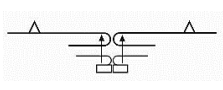
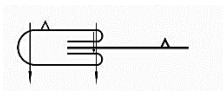
15.	Karöltő összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	
16.	Egyoldalra vasalás	vasaló	
17.	Alja összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	
18.	Háta közepe összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás) a bal oldalon 10 cm szakasz kihagyásával, kifordítás és kézi rejtett öltéssel bevarrás	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	

Befejező műveletek:			Bori- modell felső
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Díszítés	kézi öltés	
2.	Végvasalás	vasaló	

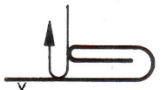
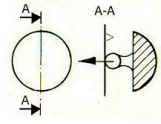
4.3. táblázat Bori- modell nadrág műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:			Bori- modell nadrág
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a cipzár helyére	vasaló	
2.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a derékpántra	vasaló	
3.	Derékpánt félbehajtása, 1 cm felhajtás bevasalása az egyik oldalon	vasaló	
4.	Eleje és háta széleinek elszegése	háromfonalas szegővarrógéppel	

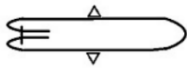
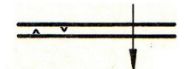
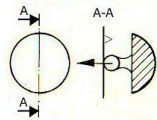
Összeállító műveletek:			Bori- modell nadrág
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta formázó összevarrása	huroköltésű varrógép	
2.	Formázó elvasalása	vasaló	

3.	Bal elejére a rózsás anyag felvarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Eleje és háta ülepének összevarrása	huroköltésű varrógép	
6.	Eleje és háta belső szárának összevarrása	huroköltésű varrógép	
7.	Varrásszélesség szétvasalása	huroköltésű varrógép	
8.	Eleje és háta külső hosszának összevarrása, a bal oldalon kihagyással a cipzár helyét	huroköltésű varrógép	
9.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
10.	Rejtett cipzár bevarrása	huroköltésű varrógép (rejtett cipzár varrótalp)	
11.	Derékpánt felvarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	

Befejező műveletek:**Bori- modell nadrág**

Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja kétszeres felhajtása, vasalása és felvarrása	kézi rejtett öltés	
2.	Gomblyuk helyének kijelölése		
3.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
4.	Gomb helyének jelölése		
5.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
6.	Díszítés	kézi öltés	
7.	Végvasalás	vasaló	

4.4. táblázat Bori- modell öv műveleti sorrendje

Összeállító műveletek:			Bori- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja hossza összevarrása közepén 10 cm kihagyás	huroköltésű varrógép	
2.	Varrásszélesség szétvasalása (félbe hajtás, hogy a háta közepén legyen a varrásvonal)	vasaló	
3.	Két széle összevarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
5.	Kifordítás, helye kézi rejtett öltéssel bevarrása	kézi rejtett öltés	
Befejező műveletek:			Bori- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Gomblyuk helyének kijelölése		
2.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
3.	Gomb helyének kijelölése		
4.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
5.	Díszítés	kézi öltés	
6.	Végvasalás	vasaló	

4.2 Noémi- modell

4.2.1 Külalakleírás

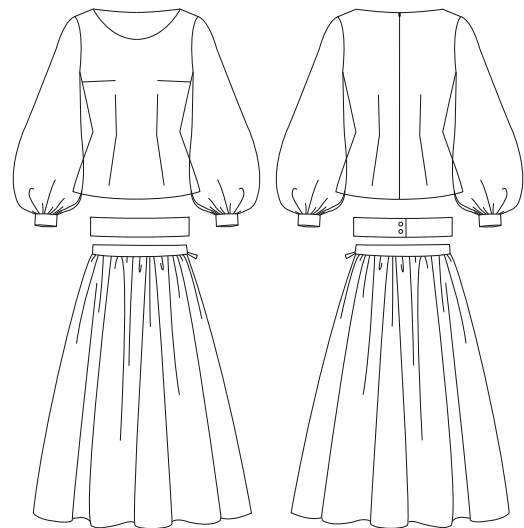
Két részből álló női alkalmi ruha. Testhezálló felső bélelt, lefelé bővülő ujja kezelőben záródik. A felsőrész háta közepe cipzárral záródik. A szoknya 4 részből szabott, lábszárközépig ér, lefele bővülő sziluettű, háta közepe rejtett cipzárral és gombbal záródik. Az öltözethez tartozó külön öv díszítése kézi festés.

4.2.2 Modell és gyártmányrajz

(4.3. ábra) (4.4. ábra)

4.3. ábra Noémi- modell rajz

4.4. ábra Noémi- modell gyártmányrajz

4.2.3 Összeállítandó alkatrészek

Mintás organza anyag:

- 2 db ujj
- 2 db kezelő

Rugalmas szálal készült brokát anyag:

- 1 db eleje
- 2 db háta

Vékony batiszt anyag (felső bélése):

- 1 db eleje
- 2 db háta

Brokát anyag:

- 4 db rész

Selyem anyag (szoknya bélése):

- 4 db rész

Ragasztó bevonatos közbélés:

- 2 db kezelő
- 1 db derékpánt
- 2 db cipzár helye (felső)
- 2 db cipzár helye (nadrág)

Kellékek:

- 1 db 54 cm műanyag fehér bontható cipzár
- 1 db 20 cm műanyag fehér rejtett cipzár
- Amann Belfil-S 120 fehér színű ipari gépi varrócérna
- Madeira monofil átlátszó fehér (clear) cérna No. 40
- 7 db 12 mm ciklámen füles gomb
- Flitter
- Gyöngy
- Deka Permanent textílfesték (citrom, kármin, kék, zöld, fehér)

Varráshoz használt gépek:

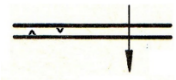
- Huroköltésű varrógép
- Három fonalas szegővarrógép
- Háztartási varrógép

4.2.4 Műveleti sorrend

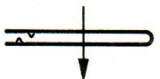
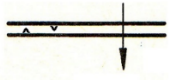
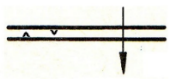
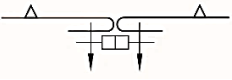
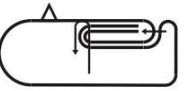
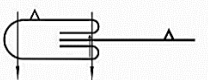
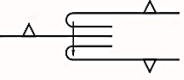
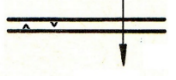
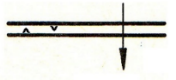
(4.5.- 4.7. táblázatok)

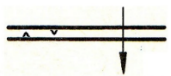
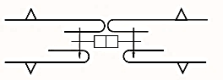
4.5. táblázat Noémi- modell felső műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:		Noémi- modell felső	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a háta középvonal mindkét oldalára	vasaló	
2.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a kezelőbe	vasaló	
3.	Kézelő félbehajtása, 1 cm felhajtás bevasalása az egyik oldalon	vasaló	

4.	Kézeltő szélének összevarrása és kifordítása	huroköltésű varrógép	
----	--	----------------------	---

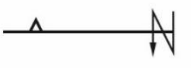
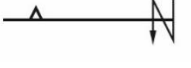
Összeállító műveletek:**Noémi- modell felső**

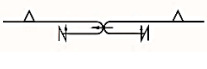
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta szűkítő megvarrása a felsőn és a bélésen egyaránt	huroköltésű varrógép	
2.	Szűkítő elvasalása, a felsőn az oldala felé, a bélésen a közepe felé	vasaló	
3.	Eleje és háta oldalrész összevarrása, felsőn és bélésen külön-külön	huroköltésű varrógép	
4.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
5.	Eleje és háta összevarrása a vállán, felsőn és bélésen külön-külön	huroköltésű varrógép	
6.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
7.	Háta közepébe cipzár varrása	huroköltésű varrógép	
8.	Ujja összevarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	
9.	Ujja alja beráncolása	huroköltésű varrógép	
10.	Kézeltő felvarrása az ujja aljára	huroköltésű varrógép	
11.	Ujja bevarrása a karöltőbe	huroköltésű varrógép	
12.	Nyakkör összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	
13.	Egyoldalra vasalás	vasaló	
14.	Karöltő összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	

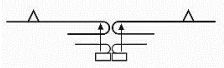
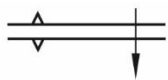
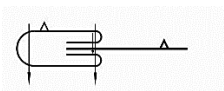
15.	Egyoldalra vasalás	vasaló	
16.	Alja összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás)	huroköltésű varrógép	
17.	Háta közepe összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás) a bal oldalon 10 cm szakasz kihagyásával, kifordítás és kézi rejtett öltéssel bevarrás	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	

Befejező műveletek:			Noémi- modell felső
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Díszítés	kézi öltés	
2.	Végvasalás	vasaló	

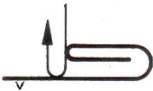
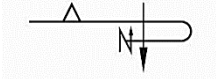
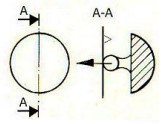
4.6. táblázat Noémi- modell szoknya műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:			Noémi- modell szoknya
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a cipzár helyére	vasaló	
2.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a derékpántra	vasaló	
3.	Derékpánt félbehajtása, 1 cm felhajtás bevasalása az egyik oldalon	vasaló	
4.	Alkatrészek széleinek elszegése	háromfonalas szegővarrógéppel	
5.	Bélés széleinek elszegése	háromfonalas szegővarrógéppel	

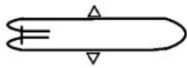
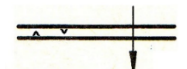
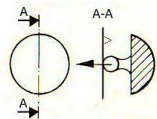
Összeállító műveletek:			Noémi- modell szoknya
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alkatrészek összevarrása, bal oldalt kihagyással a cipzár helyét	huroköltésű varrógép	
2.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	

3.	Rejtett cipzár bevarrása	huroköltésű varrógép (rejtett cipzár varrótalp)	
4.	Bélés alkatrészeinek összevarrása, bal oldalt kihagyással a cipzár helyét	huroköltésű varrógép	
5.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
6.	Szoknya és bélés dereka összevarrása	huroköltésű varrógép	
7.	Derékpánt felvarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	

Befejező műveletek:**Noémi- modell szoknya**

Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja kétszeres felhajtása, vasalása és felvarrása	kézi rejtett öltés	
2.	Bélés aljának felvarrása	huroköltésű varrógép	
3.	Gomblyuk helyének kijelölése		
4.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
5.	Gomb helyének kijelölése		
6.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
7.	Díszítés	kézi öltés	
8.	Végvasalás	vasaló	

4.7. táblázat Noémi- modell öv műveleti sorrendje

Összeállító műveletek:			Noémi- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja hossza összevarrása közepén 10 cm kihagyás	huroköltésű varrógép	
2.	Varrásszélesség szétvasalása (félbe hajtás, hogy a háta közepén legyen a varrásvonal)	vasaló	
3.	Két széle összevarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
5.	Kifordítás, helye kézi rejtett öltéssel bevarrása	kézi rejtett öltés	
Befejező műveletek:			Noémi- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Gomblyuk helyének kijelölése		
2.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
3.	Gomb helyének kijelölése		
4.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
5.	Díszítés (kézi öltéssel flitterezés)	kézi öltés	
6.	Végvasalás	vasaló	

4.3 Radna- modell

4.3.1 Külalakleírás

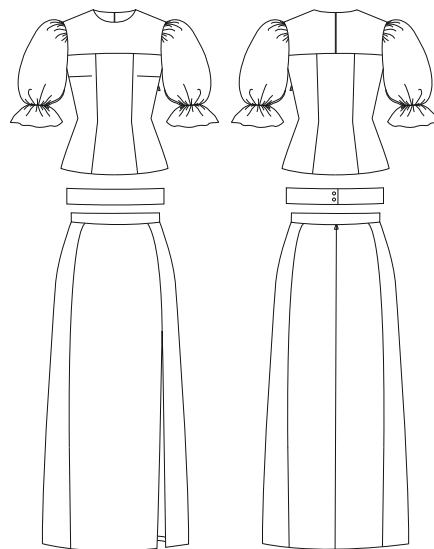
Női, két részből álló alkalmi öltözet. A testhezálló bélelt blúz, puffos ujjú, a felső része tüll betéttel készül. Bal oldalán rejtett cipzárral és háta közepén a tüllrész egy gombbal záródik. A szoknya A- vonalú, földig érő. Elején hasítékkal, háta közepébe rejtett cipzárral és gombbal záródik. Az öltözethez tartozó külön öv díszítése kézi festés.

4.3.2 Modell és gyártmányrajz

(4.5. ábra) (4.6. ábra)

4.5. ábra Radna- modell rajz

4.6. ábra Radna- modell gyártmányrajz

4.3.3 Összeállítandó alkatrészek

Mintás organza anyag:

- 2 db ujj

Rugalmas szálal készült brokát anyag:

- 1 db eleje
- 1 db háta

Tüll anyag:

- 2 db eleje
- 2 db háta

Vékony batiszt anyag (felső bélése):

- 1 db eleje

- 1 db háta

Brokát anyag:

- 7 db rész

Selyem anyag (szoknya bélése):

- 7 db rész

Ragasztó bevonatos közbélés:

- 1 db derékpánt
- 2 db cipzár helye (felső)
- 2 db cipzár helye (nadrág)

Kellékek:

- 2 db 20 cm műanyag fehér rejtett cipzár
- Amann Belfil-S 120 fehér színű ipari gépi varrócérna
- Madeira monofil átlátszó fehér (clear) cérna No. 40
- 4 db 12 mm ciklámen füles gomb
- Flitter
- Gyöngy
- Deka Permanent textilfesték (citrom, kármin, kék, zöld, fehér)

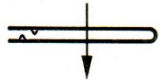
Varráshoz használt gépek:

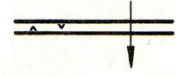
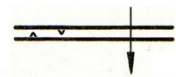
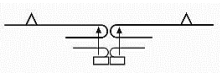
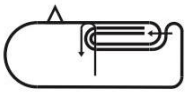
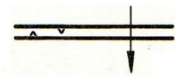
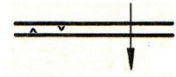
- Huroköltésű varrógép
- Három fonalas szegővarrógép
- Háztartási varrógép

4.3.4 Műveleti sorrend

(4.8.- 4.10. táblázatok)

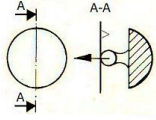
4.8. táblázat Radna- modell felső műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:		Radna- modell felső	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta bal oldalába ragasztó bevonatos közbélés vasalása	vasaló	
Összeállító műveletek:		Radna- modell felső	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta szűkítő megvarrása a felsőn és a bélésen egyaránt	huroköltésű varrógép	

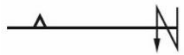
2.	Szűkítő elvasalása, a felsőn az oldala felé, a bélésen a közepe felé	vasaló	
3.	Eleje és háta felső rész nyakkör és vállának összevarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Felső és bélés közé befogott felsőrész összevarrása	huroköltésű varrógép	
5.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
6.	Eleje és háta oldalrész összevarrása, felsőn és bélésen külön-külön, a bal oldalon kihagyással a cipzárt helyét	huroköltésű varrógép	
7.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
8.	Rejtett cipzár bevarrása a bal oldalába	huroköltésű varrógép (rejtett cipzár varrótalp)	
9.	Ujja összevarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	
10.	Ujján megvarrni a gumiházat	huroköltésű varrógép	
11.	Belevezetni a gumit és összevarrni	huroköltésű varrógép	
12.	Ujja bevarrása a karöltőbe	huroköltésű varrógép	
13.	Karöltő szegőpánttal beszegése	huroköltésű varrógép	
14.	Alja összevarrása a béléssel (béléssel való eltisztázás) a oldalán 10 cm szakasz kihagyásával, kifordítás és kézi rejtett öltéssel bevarrás	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	

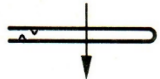
Befejező műveletek:**Radna- modell felső**

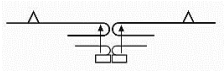
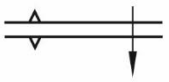
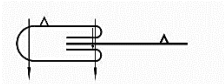
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Gomblyuk helyének kijelölése		
2.	Cérna gomblyuk készítése	kézi öltés	

3.	Gomb helyének kijelölése		
4.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
5.	Díszítés	kézi öltés	
6.	Végvasalás	vasaló	

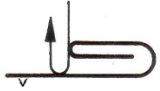
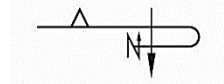
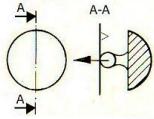
4.9. táblázat Radna- modell szoknya műveleti sorrendje

Előkészítő műveletek:		Radna- modell szoknya	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a cipzár helyére	vasaló	
2.	Ragasztó bevonatos közbélés vasalása a derékpántra	vasaló	
3.	Derékpánt félbehajtása, 1 cm felhajtás bevasalása az egyik oldalon	vasaló	
4.	Alkatrészek széleinek elszegése	háromfonalas szegővarrógéppel	
5.	Bélés széleinek elszegése	háromfonalas szegővarrógéppel	

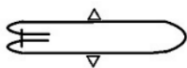
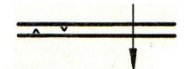
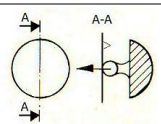
Összeállító műveletek:		Radna- modell szoknya	
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Eleje és háta szűkítő megvarrása	huroköltésű varrógép	
2.	Szűkítő elvasalása	vasaló	
3.	Alkatrészek összevarrása, elején a hasítékot, bal oldalt a cipzár helyét kihagyni	huroköltésű varrógép	
4.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	

5.	Rejtett cipzár bevarrása	huroköltésű varrógép (rejtett cipzár varrótalp)	
6.	Bélés alkatrészeinek összevarrása, elején a hasítékot, bal oldalt a cipzár helyét kihagyni	huroköltésű varrógép	
7.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
8.	Szoknya és bélés dereka összevarrása	huroköltésű varrógép	
9.	Derékpánt felvarrása	huroköltésű varrógép, kézi rejtett öltés	
10.	Hasítéknál összevarrni a szoknyát és a bélést	huroköltésű varrógép	

Befejező műveletek:**Radna- modell szoknya**

Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja kétszeres felhajtása, vasalása és felvarrása	kézi rejtett öltés	
2.	Bélés aljának felvarrása	huroköltésű varrógép	
3.	Gomblyuk helyének kijelölése		
4.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
5.	Gomb helyének kijelölése		
6.	Gombfelvarrás	kézi öltés	
7.	Díszítés	kézi öltés	
8.	Végvasalás	vasaló	

4.10. táblázat Radna- modell öv műveleti sorrendje

Összeállító műveletek:			Radna- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Alja hossza összevarrása közepén 10 cm kihagyás	huroköltésű varrógép	
2.	Varrásszélesség szétvasalása (félbe hajtás, hogy a háta közepén legyen a varrásvonal)	vasaló	
3.	Két széle összevarrása	huroköltésű varrógép	
4.	Varrásszélesség szétvasalása	vasaló	
5.	Kifordítás, helye kézi rejtett öltéssel bevarrása	kézi rejtett öltés	
Befejező műveletek:			Radna- modell öv
Sorszám	Művelet	Gép	Metszet
1.	Gomblyuk helyének kijelölése		
2.	Gomblyukvarrás	háztartási varrógép	
3.	Gomb helyének kijelölése		
2.	Gomb felvarrása	kézi öltés	
3.	Díszítés	kézi öltés	
4.	Végvasalás	vasaló	

Összefoglalás

A szakdolgozatom témája a gombosi viselet újragondolása, női alkalmi modern ruhák tervezése. Célom volt egy olyan kollekciót tervezni, amely kifejezi a nőiességet és megfelel a mai igényeknek, emellett az anyag és díszítés megoldásaiban tükröződjön a viselet. Az anyagválasztás során a kényelmi és jó komfortérzetet biztosító szempontok mellett a könnyű tisztíthatóságot is fontosnak tartottam.

Az első fejezetben a gombosi népviseletet mutattam be. A szakmai gyakorlatom alatt volt lehetőségem részt venni személyesen Gomboson egy egyhetes felgyűjtő táborban, ahol a falu asszonyai bemutatták saját ruhatárukat.

A második fejezetben elemeztem a 2023 tavaszi/nyári trendjét. Kutatást végeztem a hazai és nemzetközi márkák között, akik merítenek tervezéskor a viseletből.

Dolgozatom harmadik fejezetben bemutatam az anyagválasztásomat és az azokkal végzett kísérleteimet. Bemutatom a tervezett tíz öltözekből álló kollekciómat, ami egy alkalmi női ruhákból áll. Alkalmi kollekciómat a gombosi népviselet formái és motívumai ihlették. A formák kialakításában és a színválasztásban az egyszerűsége törekedtem, a népviselet hangulata pedig elsősorban a ruhadarabok anyagában és díszítésében tükröződik.

Befejezésként a kiválasztott három modell kivitelezését és szakszerű dokumentálását írtam le. A sajátkezűleg készített ruhadarabok, egyéni méretekre lettek elkészítve. Méretvétel után a szabásminta megszerkesztését követte az alkatrészek kiszabása, a darabok összevarrása és díszítése.

Számomra sikerélmény, hogy az elkészült ruhák további életet élnek a Cinka Trió tagjai Bori, Noémi, Radna életében, akik a népzenei koncertjeik során fogják viselni. A népviseleti ruháim már több szakmai rendezvényen, kiállításokon kerültek kiállításra (Ják 2022., Viseletkonferencia 2023.).

Szerettem volna bemutatni egy tájegység népviseletét és megmutatni, hogy lehet az adott viselet egész öltözetéből vagy egyes részleteiből modern, női ruhákat készíteni. Úgy gondolom rengeteg lehetőség lakozik viseletünk motívum- és díszítési megoldásaiban. A divatban is visszatérően megjelenik egy-egy népcsoport viseletének újra gondolt öltözetek, nemcsak alkalmi, hanem hétköznapi hordásra.

Summary

The theme of my thesis is the rethinking of button-down wear, the design of women's casual modern clothes. My goal was to design a collection that expresses femininity and meets today's needs, in addition, the material and decoration solutions reflect the wear. During the selection of materials, in addition to aspects that ensure comfort and a good feeling of comfort, I also considered easy cleaning to be important.

In the first chapter, I presented the folk costume from Gombos. During my internship, I had the opportunity to personally participate in a one-week collection camp in Gombos, where the women of the village presented their own wardrobe.

In the second chapter, I analyzed the spring/summer trend of 2023. I conducted research among domestic and international brands that draw on clothing for their design.

In the third chapter of my thesis, I presented my choice of materials and my experiments with them. I present my planned collection of ten outfits, consisting of casual women's dresses. My casual collection was inspired by the forms and motifs of Gombos folk costume. I strove for simplicity in the design of the shapes and the choice of colors, and the atmosphere of the folk costume is primarily reflected in the material and decoration of the garments.

In conclusion, I described the execution and professional documentation of the three selected models. Hand-made garments are made to individual measurements. After taking the measurements, the design of the pattern was followed by the cutting of the parts, the sewing and decoration of the pieces.

For me, it is a sense of success that the finished clothes will live another life in the lives of Bori, Noémi and Radna, members of the Cinka Trió, who will wear them during their folk music concerts. My folk costumes have already been exhibited at several professional events and exhibitions (Ják 2022, Viseletkonferencia 2023).

I wanted to present the folk costume of a landscape and to show how it is possible to make modern, women's clothes from the whole outfit or some parts of the given costume. I think there are many possibilities in the motif and decoration solutions of our clothing. Re-imagined clothing for the wear of certain ethnic groups also appears in fashion, not only for casual wear, but also for everyday wear.

Irodalomjegyzék

- [1] Vajdasági Magyar Digitális Adattár
<http://adattar.vmmi.org/?ShowObject=telepules&id=95> megtekintve, 2023.02.28.
- [2] netfolk, Gombold Gomboson- A változatok gombosi viselet, 2017. január 09.
https://netfolk.blog.hu/2017/01/09/gombold_gomboson_a_valtozatos_gombosi_viselet
 megtekintve, 2023.02.28.
- [3] Szerk. Bori Imre, Penavin Olga, Utasi Csaba, Tanulmányok, 10. évf. 1979.-1980.
 12-13. sz., Újvidék, 1981. február 16, 29-33. o.
 Kiadta a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete
- [4] Gál Piroska született 1939, Gombos szíves szóbeli tájékoztatása alapján
- [5] Cs. Tóth Gabriella: A gombosi női viselet és változása a 20. században, Szegedi
 Tudományegyetem Bölcsésztudományi Kar, Szakdolgozat, 2015
- [6] Vajdasági magyar ismeretterjesztő film, Mária lányok- DOROSZLÓ / GOMBOS –
 Szűz Mária képmására teremtvé, MTVA- M5, 2019.08.16. -
<https://www.youtube.com/watch?v=FTjpBbSCyPc&t=1967s> megtekintve, 2023.03.18.
- [7] Cs. Tóth Gabriella- Gombos-Bogója – Népviselet <http://gombos-bogoja.com/2016/09/24/nepviselet/> megtekintve, 2023.02.28.
- [8] Tudásbázis- Öltözködéskultúra- Divatismeret
https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/0d0cc85d-f7b5-41fb-aec0-d1b8362c7ebf_e90c4562-46d5-4b3a-a5ed-d640f67b512a_cca0d252-8fb4-416f-ac29-41411acedb91_42097f0a-9b1f-4765-81f9-3ebd8755883f_9596819a-6d5a-4fb6-8578-375c175bcf00 megtekintve,
 2023.04.24.
- [9] Laurie Pressman, London Fashion Week Spring/Summer 2023, September 16, 2022
<https://www.pantone.com/articles/fashion-color-trend-report/london-fashion-week-spring-summer-2023> megtekintve, 2023.04.24.
- [10] Maxine Eggenberger, Summer fashion, Spring/Summer 2023 Fashion Trends: 21
 Expert- Approved Looks You Need to See, Apr 20, 2023
<https://www.whowhatwear.co.uk/spring-summer-2023-fashion-trends/slide24>
 megtekintve, 2023.04.24.
- [11] Ellie Pithers and Joy Montgomery, Shop The 10 Key Spring/Summer 2023 Trends
 To Know Now, 31 March 2023 <https://www.vogue.co.uk/fashion/gallery/spring-summer-2023-fashion-trends> megtekintve, 2023.04.24.

[12] Megyeri Nikolett, 7 stílus, ami biztosan divatos lesz 2023-ban, 2023. január 06
<https://nlc.hu/trend/20230106/2023-divat-stilus/> megtekintve, 2023.04.24.

[13] Benecz Judit, Leg-leg-leg divattrendek a párizsi divathétről, 2022. október 06
<https://marieclaire.hu/divat/2022/10/06/parizsi-divathet-2023-tavas-nyar-divattrendek/>
megtekintve, 2023.04.24

[14] <https://kristongitka.com/> megtekintve, 2023.04.29.

[15] <https://kanvasik.wixsite.com/test01> megtekintve, 2023.04.29.

[16] <https://romani.hu/> megtekintve, 2023.04.29.

[17] <https://orokkek.hu/> megtekintve, 2023.04.29.

[18] <https://sohun.hu/> megtekintve, 2023.04.29.

[19] <https://www.vogue.com/fashion-shows/designer/kenzo> megtekintve, 2023.05.02.

[20] <https://en.wikipedia.org/wiki/Desigual> megtekintve, 2023.05.02.

Ábrajegyzék

1.1. ábra Gombos település Internetes képforrás https://hu.wikipedia.org/wiki/Szabadka%E2%80%93Gombos-vas%C3%BAtvonal#/media/F%C3%A1jl:Szabadka%E2%80%93Gombos-vas%C3%BAtvonal.png megtekintve, 2023.04.18	7
1.2. ábra „Egy évszázad Gombos ünneplő népviselete tükrében” (1. számú melléklet) folkMagazin 2003/4 25.o. https://issuu.com/folkmagazin/docs/mag03_4/25 megtekintve, 2023.04.15.	8
1.3. ábra Hímzett főkötő 1940-es évektől Gál Piroska tulajdona	9
1.4. ábra Selyemszállal hímzett menyecske selyemkonty 1950-es évekből Hajdú Katalin tulajdona	10
1.5. ábra Középkorú asszony ünnepi kontya 1940-es évekből Gál Piroska tulajdona	10
1.6. ábra Flitterrel díszített újmenyecske konty 1980-as évekből Gál Gizella menyasszonyi kontya	10
1.7. ábra 1950-es évektől használt smizli, nyakfodor Hajdú Katalin tulajdona	10
1.8. ábra Gombos, esküvői viselet 1938.02.08. Molnár Melánia tulajdona	11
1.9. ábra Gombos, esküvői viselet 1961.11.18. Molnár Melánia tulajdona	11
1.10. ábra 1933 év újévkor, ünneplő asszonyi öltözet Molnár Melánia tulajdona	13
1.11. ábra Első Gyöngyösbokréta 1936-ban Molnár Melánia tulajdona	14
1.12. ábra Gyöngyösbokréta 1960-as évek elején Molnár Melánia tulajdona	14
1.13. ábra 1940-es évek ünneplő lányok viselete Molnár Melánia tulajdona	14

1.14. ábra 1946-os ünneplő lány viselete Molnár Melánia tulajdona	14
1.15. ábra 1960-as évek lányok ünneplő viselete Molnár Melánia tulajdona	15
1.16. ábra 1973.10.26-i esküvő, menyecske tánc Molnár Melánia tulajdona	15
1.17. ábra Mária- lányok öltözete 1961.07.03.-án Molnár Melánia tulajdona	16
1.18. ábra Selyemszoknyák festése az 1960-as években Gál Piroska tulajdona	16
2.1. ábra 2023-as tavaszi/nyári londoni színpaletta https://highxtar.com/pantone-and-the-colours-of-spring-summer-2023/?lang=en megtekintve, 2023.04.24	19
2.2. ábra 2023-as tavaszi/nyári alapvető klasszikusok https://highxtar.com/pantone-and-the-colours-of-spring-summer-2023/?lang=en megtekintve, 2023.04.24	19
2.3. ábra Alexander McQueen, Spring 2023 Sarah Mower, Alexander McQueen- Spring 2023 Ready-to-Wear October, 11, 2022 https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/alexander-mcqueen megtekintve, 2023.04.24	20
2.4. ábra Ralph Lauren, Spring 2023 Max Berlinger, Ralph Lauren- Spring 2023 Ready-to-Wear, October 14, 2022 https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/ralph-lauren megtekintve, 2023.04.24	20
2.5. ábra Givenchy, Spring 2023 Luke Leitch, Givenchy- Spring 2023 Ready-to-Wear, October 2, 2022 https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/givenchy megtekintve, 2023.04.24	20
2.6. ábra Dolce & Gabbana, Spring 2023 Nicole Phelps, Dolce & Gabbana- Spring 2023 Ready-to-Wear, September 24, 2022 https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/dolce-gabbana megtekintve, 2023.04.24	20

2.7. ábra Miu Miu, Spring 2023

Anders Christian Madsen, Miu Miu- Spring 2023 Ready-to-Wear, October 4, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/miu-miu>

megtekintve, 2023.04.24

21

2.8. ábra Victoria Beckham, Spring 2023

Anders Christian Madsen, Victoria Beckham- Spring 2023 Ready-to-Wear, September

30, 2022 [https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/victoria-](https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/victoria-beckham)

beckham megtekintve, 2023.04.24

21

2.9. ábra Christian Dior, Spring 2023

Nicole Phelps, Christian Dior- Spring 2023 Ready-to-Wear, September 27, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/christian-dior>

megtekintve, 2023.04.24

21

2.10. ábra Hermés, Spring 2023

Nicole Phelps, Hermés- Spring 2023 Ready-to-Wear, October 2, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/hermes> megtekintve,

2023.04.24

21

2.11. ábra Givenchy, Spring 2023

Luke Leitch, Givenchy- Spring 2023 Ready-to-Wear, October 2, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/givenchy>

megtekintve, 2023.04.24

22

2.12. ábra Victoria Beckham, Spring 2023

Anders Christian Madsen, Victoria Beckham- Spring 2023 Ready-to-Wear, September

30, 2022 [https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/victoria-](https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/victoria-beckham)

beckham megtekintve, 2023.04.24

22

2.13. ábra Burberry, Spring 2023

Ander Christian Madsen, Burberry- Spring 2023 Ready-to-Wear, September 26, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/burberry-prorsum>

megtekintve, 2023.04.24

22

2.14. ábra Christian Dior, Spring 2023

Nicole Phelps, Christian Dior- Spring 2023 Ready-to-Wear, September 27, 2022

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2023-ready-to-wear/christian-dior>

megtekintve, 2023.04.24

22

2.15. ábra Ruhadarabok hímzett részletekkel

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063537038826> megtekintve, 2023.04.29.

23

2.16. ábra Matyó kollekció	
https://kanvasik.wixsite.com/test01/maty-cyrn megtekintve, 2023.04.29.	24
2.17. ábra Torockó kollekció	
https://kanvasik.wixsite.com/test01/torock megtekintve, 2023.04.29.	24
2.18. ábra SS2015- My Identity My Freedom	
https://romani.hu/kollekciok/my-identity-my-freedom/ megtekintve, 2023.04.29.	25
2.19. ábra SS2018- Heart	
https://romani.hu/kollekciok/heart/ megtekintve, 2023.04.29.	25
2.20. ábra Everblue Heritage női kámzsás	
https://orokkek.hu/termek/orokkek-everblue-heritage-noi-kamzsas-indas/ megtekintve, 2023.04.29.	26
2.21. ábra Everblue Reform női hagymaruha	
https://orokkek.hu/termek/orokkek-everblue-reform-noi-hagymaruha-reform-3/ megtekintve, 2023.04.29.	26
2.22. ábra Fekete-fehér ruhák	
https://sohun.hu/fekete-feher/ megtekintve, 2023.04.29.	26
2.23. ábra Színes ruhák	
https://sohun.hu/szines/ megtekintve, 2023.04.29.	27
2.24. ábra Kenzo, Párizs, tavasz 2003	
https://www.livingly.com/runway/Paris+Fashion+Week+Spring+2003/Kenzo/browse?Page=3 megtekintve, 2023.05.02.	27
2.25. ábra Farmerdzseki hímzett díszítéssel	
https://www.desigual.com/hu_HU/23SWED285053.html megtekintve, 2023.05.02.	28
2.26. ábra Virágmintás női midi ruha	
https://www.desigual.com/hu_HU/23SWVK655036.html megtekintve, 2023.05.02.	28
3.1. ábra Fehér- piros babos hétköznapi viselet saját fénykép	32
3.2. ábra Sárga brokát ünnepi viselet saját fénykép	32
3.3. ábra Fehér menyasszonyi viselet saját fénykép	32

3.4. ábra Mintás organza anyag saját fénykép	33
3.5. ábra Rugalmas szállal készült brokát anyag saját fénykép	33
3.6. ábra Brokát anyag saját fénykép	33
3.7. ábra A nyomott mintás organza anyagfestés előtti- utáni képe saját fénykép	34
3.8. ábra Mosás utáni képek saját fénykép	34
3.9. ábra Selyem anyagfestése saját fénykép	34
3.10. ábra Brokát anyagfestése saját fénykép	34
3.11. ábra Menyasszonyi konty motívum elkészítve saját fénykép	35
3.12. ábra 10 öltözetből álló kollekció saját terv	36
3.13. ábra 1. modell saját terv	37
3.14. ábra 2. modell saját terv	37
3.15. ábra 3. modell saját terv	37
3.16. ábra 4. modell saját terv	38
3.17. ábra 5. modell saját terv	38
3.18. ábra 6. modell saját terv	38
3.19. ábra 7. modell saját terv	39

3.20. ábra 8. modell	
saját terv	39
3.21. ábra 9. modell	
saját terv	39
3.22. ábra 10. modell	
saját terv	39
4.1. ábra Bori- modell rajz	
saját terv	41
4.2. ábra Bori- modell gyártmányrajz	
saját terv	41
4.3. ábra Noémi- modell rajz	
saját terv	47
4.4. ábra Noémi- modell gyártmányrajz	
saját terv	47
4.5. ábra Radna- modell rajz	
saját terv	53
4.6. ábra Radna- modell gyártmányrajz	
saját terv	53

Táblázat jegyzék

1.1. táblázat ütemterv	17
2.1. táblázat Követelményjegyzék magyarázata	29
2.2. táblázat Követelményjegyzék	30
4.1. táblázat Mérettáblázat	40
4.2. táblázat Bori- modell felső műveleti sorrendje	42
4.3. táblázat Bori- modell nadrág műveleti sorrendje	44
4.4. táblázat Bori- modell öv műveleti sorrendje	46
4.5. táblázat Noémi- modell felső műveleti sorrendje	48
4.6. táblázat Noémi- modell szoknya műveleti sorrendje	50
4.7. táblázat Noémi- modell öv műveleti sorrendje	52
4.8. táblázat Radna- modell felső műveleti sorrendje	54
4.9. táblázat Radna- modell szoknya műveleti sorrendje	56
4.10. táblázat Radna- modell öv műveleti sorrendje	58

Melléklet jegyzék

1. számú melléklet	
„Egy évszázad Gombos ünneplő népviselete tükrében”	
folkMagazin 2003/4 25.o. https://issuu.com/folkmagazin/docs/mag03_4/25	
megtekintve, 2023.04.15.	71
2. számú melléklet	
Főkötő felvétele, Gál Piroska (1939), dokumentálta	72
3. számú melléklet	
Gombosi viseletbe öltözés. Öltöztető Hajnal Viktor, segítő Tajti Erzsébet	73

Mellékletek

1. számú melléklet:

Gombos egy vajdasági, nyugat-bácskai falu, melynek ünneplő népviseletét, egy család nőtagjainak 5 generációt felölelő ruházatának bemutatásával láttatjuk. - folkMAGazin 2003/4 25.o. – Hózsa (Gál) Gizella

Pásti (Sörfőző) Zsuzsanna

Nárai (Pásti) Mária

Gál (Nárai) Piroška

Hózsa (Gál) Gizella

Hózsa Zsófia

Egy évszázad Gombos ünneplő népviselete tükrében

Pásti (Sörfőző) Zsuzsanna – szül.: 1899.
Dédnagyanyám dísztelen, fekete öltözékben, fejdísz nélkül várja vőlegénye, dédapám szibériai hadifogságból való szabadulását. Ruhájának egyetlen dísz a nyaka körüli slingelt szélű pánt (smizli).

Nárai (Pásti) Mária - szül.: 1920.
Nagyanyám talpig selyemben és bársonyban. Hajfonatát főkötő fogja, halántéka körül a haja lelapítva (szappanhabos kicsinállás).

Gál (Nárai) Piroška – szül.: 1939.
A II. világháború után az igényes kelméket (selyem, bársony) himzett vászon és kasmír pótolja. Takarékoságból rövidülnek a szoknyák. A viselet ennek ellenére egyre kézimunka-igényesebb. Az alszoknyák mindegyikét slingelt vagy cakkos (likba cakni) szegély díszíti. A blúzt (üng) is kihímezték, ujját felbuggyozzák és slingelik.

Hózsa (Gál) Gizella – szül.: 1962.
Kimondhatatlan szeretettel és örömmel viselem alkalmanként édesanyám zöld bársony szoknyáját a felső blúzzal (micivel). Ez alatt himzett, gyöngyözött mellényt (pruszlikot) és sima ujjú alsóblúzt (üngöt) viselek. Fejemen fityula, a menyecskék dísz. Ha megöregszem, fejkendő is kötök rá. Előtte sárga selyemkötény.

Hózsa Zsófia – szül.: 1993.
Lányom részére féltve őrzök minden megmaradt ruhadarabot. Büszkén viseli őket.

GOMBOS:
 Vajdasági, nyugat-bácskai falu, másfél kilométerre a Duna bal partjától.
 Előde a középkori Boldogasszony-Teleke volt a török dűlásig.
 Ezt követően 1750 körül Tolna, Fejér, Vas és Somogy megyékből telepítették újra. Legnagyobb lélekszáma 4000 fő volt.
 Máig a magyarság létszáma 700 főre csökkent. Kiveszünk. (Hózsa-Gál Gizella)

2. számú melléklet

Főkötő felvételét Piroska néni mutatja be

Két copfba befonni a haját, ellenkező irányba feltekerni a fejre koszorú formába, majd feltenni a főkötőt, ami a fejtetőn patenttal záródik.

3. számú melléklet

Gombosi viseletbe öltözés. Öltöztető Hajnal Viktor, segítő Tajti Erzsébet

1. lépés Ing, fehér harisnya, pöntő

2. lépés Négy alsószoknya

3. lépés Felsőszoknya

4. lépés Kötény

5. lépés Nyakláncok

6. lépés Vállkendő

7. lépés Konty

8. lépés Kézbevaló kendő

Teljes viselet

